

lev

LEV BLADET NR. 6. OKTOBER 2016

Sønderborg satser stort på skånejob - til stor glæde for alle

Landsforeningen
LEV

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE

FOKUS

12 TI år med
STU

LÆS OGSÅ

26 Livsvigtige
livshistorier

25 ÅRS ERFARING

I AT SÆLGE BUSSE TIL INSTITUTIONER,
PLEJEHJEM OG HANDICAPPEDE

Besøg os på rehabil.dk og facebook!

Rehabil Vejle | Flegmade 18 · 7100 Vejle

Rehabil Odense | Hestehaven 1 · 5260 Odense S

REHABILER

specialindretning

Ørnehøj^{dk}
Bliv klar til livet på din måde!

ind- hold

- 4 **Kort nyt**
- 5 **Leder** – Helhedsorientering og rettigheder
- 6 **Sønderborg vil lave den bedste jobindsats**
– KLAP-konference ændrede kursen
- 9 **KLAP-ideen på vej til Norge**
- 10 **Ellemanns socialreform** – Stor mediedækning og svag opbakning
- 12 **Ti år med STU** – Redegørelse ser på erfaringerne
- 23 **Digital post** – Midlertidige fritagelser udløber
- 26 **Søs kan ikke 'fordampe'** – Ny bog om livsvigtige livshistorier
- 33 **Det skrev vi for 16 år siden** – Ny ungdomsuddannelse i Sønderjylland
- 34 **Formandsvalg i LEV** – To kandidater præsenterer sig selv
- 40 **Forglemmigej** – LEV Frederiksberg gik i dialog med folket
- 45 **LEV nyt**
- 46 **Kort nyt**

Handicap Tour de Bornholm for 25. og sidste gang - og så dog...

Den første lørdag i september rullede over hundrede udviklingshæmmede og deres hjælpere for 25. år i træk ud på turen Bornholm rundt.

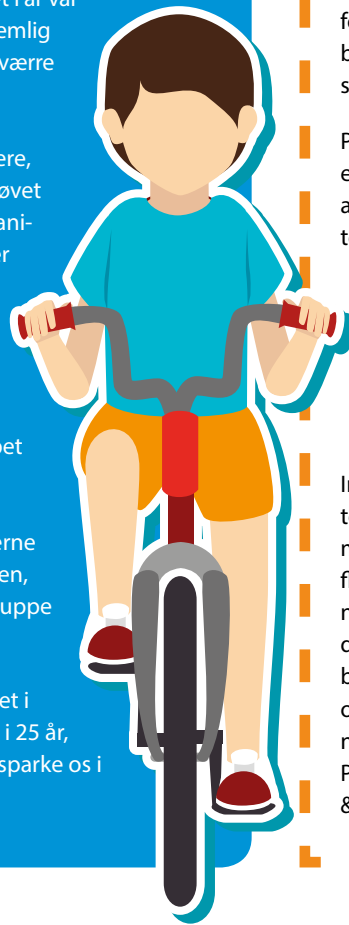
På trods af cykelløbets store succes lå det i kortene, at det i år var sidste gang, løbet blev afviklet. Bestyrelsen bag havde nemlig trukket sig efter mange års hårdt arbejde, og der var desværre ikke nogen nye til at tage over.

”Det er rigtig ærgerligt for Bornholm og de mange ryttere, der er så glade for løbet, men vi har prøvet alt. Vi har prøvet at kontakte øens forskellige cykelklubber og idrætsorganisationer for at få dem til at overtage konceptet, men der er ingen, der har bidt på endnu, desværre,” udtalte arrangør Allan Hedegaard blandt andet til TV2 Bornholm.

Men efter løbets afvikling, og den lokale medieomtale, besluttede Erhvervsgruppe Øst, at de ville føre cykelløbet videre.

”Det er et godt projekt og et godt aktiv for øen. Vi vil gerne fortsat give de folk, som har lidt udfordringer i hverdagen, den oplevelse,” siger Mikkel Skot-Hansen fra Erhvervsgruppe Øst til TV2 Bornholm.

Erhvervsgruppe Øst har ingen planer om at ændre noget i løbet. ”Drejebogen ligger der fra dem, der har lavet det i 25 år, og så har Allan Hedegaard lovet at stå på sidelinjen og sparke os i gang,” siger Mikkel Skot-Hansen.

En stemme til børn med multiple handicap

TrygFonden har bevilget 1,3 million kroner til udviklingsprojektet 'En stemme til børn med multiple handicaps'. Projektet skal arbejde med forskellige løsninger til at give børn med multihandicap et sprog.

Pengene går til at finansiere en projektgruppe bestående af offentlige og private parter, der i løbet af en toårig projektperiode vil afprøve forskellige løsninger som for eksempel eyetracking, hvor barnet kommunikerer via aflæsning af øjets bevægelser.

Initiativet til udviklingsprojektet kommer fra Aabenraa Kommune, der i kraft af kontaktfladerne i kommunens børnehandicapområde har den daglige kontakt og føling med børnene med multihandicap - og kender børnenes behov for nye kommunikationsløsninger. Projektet ledes af CoLab Rehab & Recovery.

Dansk Handicap Idræts-Forbund er blevet til Parasport Danmark

Parasport Danmark sigter efter en mere nutidig, moderne profil og en bredere appel, der skal få særligt flere unge med små handicap til at udnytte forbundets idrættstilbud. Det nye kaldenavn matcher desuden den internationale betegnelse Parasport.

”Parasport Danmark er kort og mundret og lægger ikke op til en forkortelse som eksempelvis det meget brugte kaldenavn DHIF. Betegnelsen ”para” kommer desuden af parallelt/ligestillet og er i tråd med den internationale betegnelse, som kendes fra blandt andet de

Paralympiske Lege. Vi håber, det kan være med til at skabe større interesse fra sponsorer – til fordel for vores medlemmer og atleter,” udtaler formand Karl Vilhelm Nielsen.

Med det nye navn følger også et nyt logo samt en ny designlinje, der vil blive implementeret løbende.

Parasport Danmark dækker alle idrætter både på bredde- og eliteniveau samt alle handicapidrætsgrupper – herunder mennesker med udviklingshæmning.

Helhedsorientering og rettigheder

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEVS LANDSFORMAND

Mere helhedsorienteret sagsbehandling og styrket faglighed. Det er nøgleordene i salgstalen for regeringens forslag til ny servicelov – et forslag som handicaporganisationer, juridiske eksperter og faglige organisationer advarer stærkt imod konsekvenserne af. Men betyder det så, at LEV og andre handicaporganisationer er modstandere af høj faglighed i kommunernes sagsbehandling og mere helhedsorientering?

Socialminister Karen Ellemann har offentliggjort sit udspil til reform af servicelovens voksenbestemmelser – og de politiske forhandlinger er i gang på Christiansborg. Det omdiskuterede kerneelement i udspillet er et såkaldt 'indsatskatalog', der samler en stor del af paragrafferne i serviceloven og giver kommunerne ret til at vælge, hvad de synes en borger skal tildeles inden for katalogets forskellige indsats (et såkaldt 'udvidet skøn'). Indsatskataloget afskaffer de specifikke rettigheder, som forskellige målgrupper i dag har til en særlig ydelse, eksempelvis en del udviklingshæmmedes ret til et aktivitets- og samværstilbud efter lovens § 104.

Men det gør ikke spor, at handicappe mister rettigheder i loven, mener socialministeren, for borgerens rettigheder står faktisk i vejen for, at der kan ydes den rette indsats! Sammen med indsatskataloget får vi nemlig noget nyt og meget bedre – noget, som vil gøre borgerens specifikke rettigheder helt overflødige.

Ifølge regeringen skal kommunerne nemlig forpligtes til at foretage udredninger af borgernes behov og udarbejde handleplaner. Det vil sikre højere faglighed og mere helhedsorienterede løsninger til gavn for borgerne, ikke mindst dem, som har omfattende og komplekse behov. De rettigheder, som loven rummer i dag, er ikke blot overflø-

dige – de står faktisk i vejen for den rette indsats, er regeringens ræsonnement.

Dermed kunne man jo få det indtryk, at vi i handicaporganisationerne er modstandere af helhedsorientering og styrket faglighed i kommunernes sagsbehandling. Vi er jo imod det såkaldte 'indsatskatalog', som i regeringens forslag væves tæt sammen med påståede styrkelser af udredninger og handleplaner.

Men selvfølgelig er LEV og andre handicaporganisationer ikke imod en styrkelse af fagligheden og helhedsorienteringen. Vi har tværtimod i årevis kritiseret den manglende helhedstænkning i kommunernes indsats i forhold til mennesker med handicap. Vi har bedt om bedre og mere dækkende udredninger – og vi har kaldt på handleplaner, der inddrager borgeren og forpligter kommunen på en langsigtet og individuelt tilrettelagt indsats.

Men det er altså gådefuldt, hvordan regeringen kan påstå, at afskaffelse af borgerens rettigheder er en betingelse for, at der kan ske en styrkelse af fagligheden og helhedsorienteringen i kommunernes sagsbehandling. Den logik er svær at begribe – og den savner en troværdig argumentation.

For mig at se oversælger regeringen også den styrkelse af handleplans-

redskabet, som udspillet lægger op til. Den gældende lovgivning har nemlig allerede nogle ret omfattende krav til kommunerne om helhedsorientering og handleplaner. Efter den gældende servicelov skal langt de fleste borgere i målgruppen tilbydes en handleplan, og kommunen er forpligtet til at yde en helhedsorienteret indsats.

Alt for mange kommuner ser stort på disse lovfæstede handleplansforpligtelser, hvilket er et stort problem. Men intet i regeringens udspil vil rette op på dette alvorlige implementeringsproblem.

Og derfor fremstår forslaget sproglige fokus på udredning og handleplaner mest som en salgstale, der skal få afskaffelsen af rettigheder til at glide ned. Den salgstale håber jeg ikke, at Folketingets partier lader sig besnære af.

Det er altså gådefuldt, hvordan regeringen kan påstå, at afskaffelse af borgerens rettigheder er en betingelse for, at der kan ske en styrkelse af fagligheden og helhedsorienteringen i kommunernes sagsbehandling

Brian Larsen Toft

Peter Westergaard Sørensen

DE KNÆKKEDE OGSÅ KLAP-KODEN

Sønderborg Kommune gjorde ikke meget for at få handicappede i skånejob. Men efter en LEV-konference i Odense ændrede sønderjyderne kurs: - Vi vil være det sted i landet, hvor de beskyttede værksteder laver den bedste jobindsats, lød ambitionen

Peter Westergaard Sørensen og Brian Larsen Toft var ret skeptiske, da de 27. oktober 2015 kørte fra Sønderborg til Odense for at deltage i konferencen "Koden er knækket – nu er vi i arbejde".

Her ville Landsforeningen LEV folde sine resultater og erfaringer fra Projekt KLAP ud og fejre, at det landet over var lykkedes at få over 1000 borgere med handicap ansat i skånejob på almindelige arbejdspladser.

På papiret var det et relevant tema for de to sønderjyder. De arbejder nemlig begge i SAABU, som favner kommunens fire beskyttede værksteder. Og som henholdsvis områdeleder og jobkonsulent havde Peter Westergaard Sørensen og Brian Larsen Toft altså en klar faglig

interesse i konferencen – og KLAP havde da også inviteret dem med i håb om at kunne indlede et frugtbart samarbejde i det sønderjyske.

Alligevel knurrede de to kolleger. Hvad er det for noget? Hvad får vi ud af det? Har vi ikke allerede deltaget i tilstrækkeligt mange af den slags konferencer, spurgte de sig selv, da de ankom til Odense.

DET VAR OP AD BAKKE

Seks timer senere havde de fået svar på deres spørgsmål – og de var holdt op med at knurre. For mødet med over 200 KLAP-ansatte, politikere, HR-chefer fra landsdækkende firmaer og løssluppen konference-glæde til poporkestret L.I.G.A. havde i den grad gjort deres skepsis til skamme.

Heidi Dorthe Jepsen og Dan Palmstrøm var begge tilknyttet et beskyttet værksted. Nu har de fået rigtige job – og er eksempler på SAABUs målrettede indsats.

”

Vi gør alle det, vi er bedst til...

Det betød blandt andet, at jobcentret accepterede at betale en del af Brian Larsen Tofts løn. Men selv om organisationen og strategien var på vej til at flytte sig fra det defensive, var det først i Odense, SAABU-folkene for alvor så lyset. Det skete, da en mand med udviklingshæmning fra Aarhus under en debat rejste sig og belærte et panel af politikere og HR-chefer om, at der faktisk ikke var forskel på dem og de mange tilhørere i salen.

- Vi gør alle det, vi er bedst til, understregede han.

FORANDREDE VORES KULTUR

Lige præcis de ord gik lige i mellemgulvet på de to sønderjyder fra SAABU:

- Det var jo så rigtigt. Og den opsang er kommet til at betyde meget her på stedet, hvor vi efter KLAP-konferencen simpelt hen har oplevet en kulturforandring på vores arbejdsplads. Vi tænker nu de her forløb på en helt ny måde og er blandt andet holdt op med at vide, hvad der er bedst og mest forsvarligt for borgerne. Vi tager ikke ansvaret fra dem, fortæller Peter Westergaard Sørensen.

Ud over at SAABU nyder godt af de samarbejdsaftaler, som KLAP har indgået med landsdækkende firmaer som Dansk Supermarked og Silvan, er det lykkedes at indgå aftaler med en lang række lokale arbejdsgivere. Heriblandt en snedker, en mekaniker og en bogdega, hvor en handicappet borger er ansat til at servere kaffe til et duelaug hver søndag.

KLAP-konsulent Kjeld Allan Møller-Madsen kalder historien fra Sønderborg "unik". Men han fremhæver også, at KLAP-ideen og konferencen ikke i sig selv har været afgørende for, at de også knækkede koden i Sønderborg:

- Den nye tilgang skyldes jo i mindst lige så høj grad, at der sidder nogle mennesker, som siger "vi vil altså det her". Og hvis man siger det med tilstrækkelig styrke, lykkes det jo ofte, siger han.

- Det var helt vildt. Efter den konference forstod vi præcis, hvad det er, KLAP går ud på. Og vi besluttede os for, at SAABU skulle blive kendt som det sted i landet, hvor beskyttede værksteder laver den bedste jobindsats. Vi ville simpelt hen være *state of the art*, siger Peter Westergaard Sørensen og Brian Larsen Toft, da vi møder dem på Værkstedet Søndervang et lille år efter, at de fæstede ambitionen om at blive toppen af poppen.

Det er selvfølgelig svært at måle, hvem der er nummer et på et barometer over "god jobindsats". Men ifølge Kjeld Allan Møller-Madsen, KLAP-konsulent i Region Syddanmark, hersker der ingen som helst tvivl om, at Sønderborg har flyttet sig det seneste år:

- Tidligere var det op ad bakke. På jobcentret vidste de for eksempel ikke, hvem jeg skulle tale med. Det ændrede sig alt sammen, da SAABU greb bolden, og Peter og Brian sagde "den opgave tager vi", mindes Kjeld Allan Møller-Madsen.

NY KURS VAR PÅ VEJ

Peter Westergaard Sørensen kan godt forstå, at KLAP-konsulenten oplevede sine første møder med kommunen som "nedslående". For der var vitterligt ikke afsat mange ressourcer til at hjælpe de borgere, der var interesserede i – og via deres førtidspension også var kvalificerede til – et skånejob. Opgaven var lagt i hænderne på en enkelt medarbejder, og det var bedst, hvis de pågældende borgere selv havde de nødvendige aftaler med virksomhederne på plads.

- Det er korrekt. Kommunens tilgang var ret defensiv, noterer Peter Westergaard Sørensen.

SAABU var allerede sporet ind på opgaven, da KLAP kaldte til konference. Blandt andet i kraft af de nye pensionsreformer havde SAABU sagt ja til at engagere sig i arbejdet med at håndtere hele gruppen af førtidspensionister. De fire værksteder i SAABU, som i øvrigt står for Sønderborg – *Afklaring, Aktivitet, Beskæftigelse, Udvikling*, ville være bedre til at tilbyde borgere i for eksempel resourceforløb en indsats, der var endnu mere målrettet mod arbejdsmarkedet.

Så fik vi fast arbejde

Indtil fornylig havde 46-årige Heidi Dorthe Jepsen og den seks år yngre Dan Palmstrøm deres daglige gang på et af beskyttede værksteder under SAABU i Sønderborg.

Men nu er de kun sjældne gæster. De har nemlig fået arbejde på en "rigtig" arbejdsplads, og begge er mere end tilfredse med deres nye hverdag, som udspringer af SAABUs samarbejde med Projekt KLAP - Mine nye kolleger har bare taget så godt imod mig. Jeg følte mig velkommen allerede fra første dag og har slet ikke været i tvivl om, at det her er det rigtige, siger Heidi Dorthe Jepsen, der er ansat som servicemedarbejder i Bilka's bistro.

- Jeg er også glad for mit arbejde. Jeg skal møde klokken 7 om morgenen, men som regel kommer jeg en halv time tidligere, siger Dan Palmstrøm, der er parkmedhjælper på Universe og hver dag tager sin scooter og kører de 20 kilometer fra lejligheden i Sønderborg til oplevelsesparken i Nordborg.

FØRSTE UNIVERSE-AFTALE

Mens Bilka er kendt i KLAP-regi og er vant til at ansætte udviklingshæmmede førtidspensionister i job med løntilskud, er det første gang, det sker hos Universe. Her opstod samarbejdet, efter at Dan Palmstrøm havde været i en såkaldt oplevelsespraktik og var blevet så glad for Universe, at han gerne ville blive ved med at arbejde på stedet.

- Vi kunne se, at Dan brændte for det og kunne udføre nogle opgaver, som betyder, at gæsterne føler sig endnu mere velkomne. Han er blandt andet med til at holde vores områder rene og pæne, siger Bodil Agnete Christensen, der er HR- og administrationschef på Universe.

Dan Palmstrøm er med i et team på seks personer, og den stærkt ordblinde sønderjyde fremhæver især en detalje fra sin nye arbejdsplads:

- Kollegerne er flinke ved mig. Det betyder meget. For mange år siden oplevede jeg at blive mobbet rigtig meget på tre andre arbejdspladser, fordi jeg er så ordblind, mindes han.

VIL IKKE PAKKES IND I VAT

I Bilka har kollegerne også en kærlig, indbyrdes omgangstone - og Heidi Dorthe Jepsen er glad, hver gang hun skifter til uniformen. Uanset om det er på dag-, aften- eller weekendvagt, hun møder ind for at tørre borde af og holde styr på service.

-Det er ikke altid, sådan nogen som os får lov til at vise, hvad vi kan. Nogle gange bliver vi pakket alt for meget ind i vat. Men vi kan mange ting, og folk skal ikke gøre os svagere, end vi er. Det er derfor, det er så dejligt at arbejde et sted, hvor der bliver regnet med os, siger hun.

Dan Palmstrøm - her med kollegaen Thomas - elsker sit job på Universe og møder altid i rigtig god tid for at være klar til dagens opgaver.

Heidi Dorthe Jepsen vil ikke pakkes ind i vat. Hun vil bare gerne arbejde.

AF MORTEN BRUUN ■ FOTO: ANITA GRAVERSEN

NORGE KOPIERER KLAP

Jens Petersen og Steffen Kristensen (forrest) fortalte om deres job som servicemedarbejdere i Silvan i Sønderborg, da en lille norsk delegation var i Danmark for at lære mere om ideen. Bagerst (fra venstre) Klap-konsulent Kjeld Allan Møller-Madsen, varehuschef Benny Christensen, SAABU-områdeleder Peter Westergaard Sørensen, samt Jann Aasbak og Steinar Løland fra Norge.

LEVs norske søsterorganisation vil bruge Klap-ideen til at få norske udviklingshæmmede i arbejde. - Det er nærmest unikt, siger LEV-formand Sytter Kristensen

Landsforeningen LEVs målrettede indsats for at få udviklingshæmmede ansat i skånejob på ordinære arbejdspladser bliver nu bemærket i udlandet:

I Norge er LEVs søsterorganisation NFU (Norsk Forbund for Udviklingshemmede) og Stiftelsen SOR (Samordningsrådet for mennesker med udviklingshemning) så begejstrede for ideen, at de nu er i fuld gang med at undersøge mulighederne for at kopiere LEVs Projekt Klap.

NFU og SOR har i første omgang fået to millioner kroner til at kortlægge, hvad der skal til for at oversætte tankerne bag Klap til norske forhold. Her skal der blandt andet tages hensyn til, at lovgivningen er anderledes i Norge.

Visionerne bag *"Helt med – arbeid for mennesker med utvikkingshemning"*, som er den norske projektittel, er stort set identisk med Klaps mål: Det enkelte menneske skal have en meningsfuld tilværelse og bidrage til at løse arbejdsopgaver, som ellers ikke ville blive udført. Derudover skal indsatsen have samfundsmæssige gevinster og motive-

re norske virksomheder til øget socialt engagement.

- Det er både de tanker og Klaps resultater, der har inspireret os. For eksempel er samarbejdet med landsdækkende forretningskæder godt tænkt, siger Jann Aasbak, der sidder i den norske projektgruppe og løbende har haft et tæt samarbejde med søsterorganisationen i Danmark.

FINT SKRUE SAMMEN

LEV-formand Sytter Kristensen har således været i Norge sammen med projektleder i Klap, Claus Bergmann Hansen, for at præsentere ideen for blandt andre norsk LO. Og senest var nordmændene – i skikkelse af Jann Aasbak og Steinar Løland – i september i Sønderborg og Vejle for at møde nogle af Klaps samarbejdspartnere.

Her talte de både med private virksomheder og offentlige myndigheder og hilste også på et par af de udviklingshæmmede, der er kommet i job via Klap. - Det er virkelig meget fint skrue sammen, siger Jann Aasbak, der har arbejdet med udviklingshæmmede i flere

år – blandt andet som chef i Bergen Kommune.

DET ER NÆRMEST UNIKT

Herhjemme var Klap i de første år alene målrettet unge udviklingshæmmede vest for Storebælt. Siden voksede projektet, og i dag er Klap nærmest et landsdækkende jobcenter for både unge og ældre førtidspensionister med kognitive vanskeligheder. I løbet af de seneste tre år er det lykkedes at besætte 1.900 stillinger, og LEV-formand Sytter Kristensen glæder sig over, at Klap-ideen nu nærmest bliver en eksportvare. - Jeg har aldrig før oplevet et projekt i LEV-regi, der er blevet modtaget så godt og har udviklet sig så meget som Klap. Det er nærmest unikt, og det er tydeligt, at nordmændene har taget vores model og tankegang til sig. Jeg håber virkelig, det lykkes dem at tilpasse deres projekt til norske forhold, siger Sytter Kristensen.

Det spørgsmål afklares i løbet af kort tid. Folkene bag *"Helt med"* skal først på efteråret præsentere et oplæg for den norske arbejds- og socialminister. - Alle tager godt imod ideen, når vi præsenterer den for dem. Det springende punkt er, hvordan det finansieres. Det skal vi nu finde ud af. Om alt går vel kommer vi langsomt i gang i starten af 2017, siger Jann Aasbak.

Læs mere på www.klapjob.dk

AF THOMAS GRUBER, POLITISK KONSULENT I LEV ■ FOTO: HANS JUHL

MODSTAND

mod Ellemanns socialreform

I begyndelsen af september satte social- og indenrigsminister, Karen Ellemann, gang i forhandlingerne om ændring af servicelovens voksenbestemmelser. Ved redaktionens afslutning er forhandlingerne stadig i gang, men noget kunne tyde på, at ministeren får svært ved at skabe et flertal for nøgleelementet i regeringens forslag

I det seneste LEV Blad havde vi fokus på den rettighed, som udviklingshæmmede og flere andre handicapgrupper i dag har til et dagligt miljøskifte – enten som et aktivitets- og samværstilbud eller som beskyttet beskæftigelse. Den nuværende servicelov er ret klar på det spørgsmål – en kommune skal tilbyde udviklingshæmmede i målgruppen et af disse tilbud.

Regeringens forslag om at erstatte en stor del af de nuværende paragraffer med et såkaldt *indsatskatalog* vil være et voldsomt angreb på udviklingshæmmedes rettigheder. *Indsatskataloget*, sådan som regeringen foreslår det, indebærer

nemlig, at kommunen skal foretage et samlet skøn over, hvordan borgerens behov bedst imødekommes og så tildele hjælpen på denne baggrund. Bestemte målgruppers rettigheder til bestemte ydelser afskaffes, hvilket eksempelvis gælder den eksisterende rettighed til de førnævnte aktivitets- og samværstilbud eller beskyttet beskæftigelse (servicelovens §§ 104 og 103).

Vi fremhævede i artiklen i LEV Bladet især den oplagte risiko for, at stadigt flere kommuner vil undlade at tildele udviklingshæmmede et dagtilbud. Med det udvidede skøn inden for *indsatskataloget* vil mange kommuner helt

givet skønne (ikke kun ud fra borgerens behov, men også – og måske især – ud fra kommunens økonomiske prioriteringer), at borgeren ikke har brug for et dagtilbud, men i stedet bør ydes bistand og pleje hjemme i botilbuddet, 24-7. Dermed er princippet om et dagligt miljøskifte for alvor truet.

OMFATTENDE MEDIEDÆKNING

Indsatskataloget er stort set det samme som det, der i den tidligere regerings forslag blev kaldt en *tilbudsvifte* med kommunal substitutionsmulighed. Konsekvenserne for borgerne er i hvert fald de samme: Tab af rettigheder til fordel for markant friere rammer for det kommunale skøn.

Tabet af rettigheder har været det primære fokus for LEV og andre handicaporganisationer i forbindelse med de politiske forhandlinger, som socialminister Karen Ellemann har igangsat. LEV har rettet henvendelse til flere partier og tydeliggjort, hvilke konsekvenser vi vurderer, at *indsatskataloget* vil få, hvis det skulle blive realiseret.

I weekenden efter den officielle lancering af regeringens reformforslag var der massiv mediedækning. Lørdag den 10. september havde Jyllands-Posten reformen på forsiden, og både TV2 og DR havde emnet med i deres nyhedsudsendelser.

Formand for Danske Handicaporganisationer, DH, Thorkild Olesen, medvirkede eksempelvis i TV-Avisen, hvor han udtrykte sin generelle bekymring over forslaget. Han fremhævede i den forbindelse mennesker med udviklingshæmning som en af de grupper, som rammes af forslaget. DH-formanden forklarede, at flere udviklingshæmmede risikerer at

I LEV Bladet nr. 5 besøgte vi bofællesskabet Agerbækhus og Aktivitetscentret Blumesvej. Alle billederne her stammer fra aktivitetscentret og illustrerer, som artiklen i LEV nr. 5, vigtigheden af et dagligt miljøskifte. Netop den logik frygter LEV, og mange andre, vil gå fløjten, hvis Karen Ellemann får flertal for det såkaldte indsatskatalog og samtidig fjerner udviklingshæmmedes eksisterende ret til et aktivitets- og samværstilbud eller beskyttet beskæftigelse.

blive overladt til en tilværelse indenfor deres botilbud døgnet rundt, hvilket er en bekymring som LEV også har udtrykt flere gange.

DH-formanden var alle vegne, og på alle platforme, henover weekenden – og mediedækningen var med til at tydeliggøre det alvorlige tab af rettigheder, som mange mennesker med handicap vil opleve, hvis forslaget bliver realiseret.

SVAG OPBAKNING PÅ CHRISTIANSBORG

Medieomtalen indeholdt også en række tydelige meldinger fra de partier, som Ellemann skal have med, hvis der skal skabes et flertal bag reformen. Og noget kunne tyde på, at ministeren kan få svært ved at finde opbakning til indsatskataloget og det udvidede kommunale skøn.

Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Enhedslisten, SF og Alternativet har alle udtrykt modstand mod forslaget. "Socialdemokraterne vil ikke være med til at veksle rettigheder til et skønsbaseret system", udtalte Pernille Rosenkrantz-Theil eksempelvis til Jyllands-Posten mandag den 12. september. Enhedslistens Jakob Sølvhøj vil under "ingen omstændigheder" lade en revision af serviceloven føre til forringelse af handicappedes rettigheder, og Dansk Folkepartis Karina Adsbøl erklærer sig skeptisk over for at svække handicappedes retsstilling. Tilsvarende meldinger er der kommet fra Alternativet og SF, og det ser dermed mere end vanskeligt ud for regeringen at finde et flertal for indsatskataloget og det udvidede kommunale skøn.

Men der forhandles stadig i Social-

...flere udviklingshæmmede risikerer at blive overladt til en tilværelse indenfor deres botilbud døgnet rundt, hvilket er en bekymring som LEV også har udtrykt flere gange

Indenrigsministeriet. For selvom vores fokus hidtil mest har været rettet mod indsatskataloget, så er der en stribe andre elementer i regeringens udspil. Det drejer sig om forenkling af merudgiftsydelsen, reglerne for støtte til handicapbil, tidlig og forebyggende indsats ... og en del andet.

TILKØB AF SOCIALPÆDAGISK LEDSAGELSE

Blandt de øvrige elementer i regeringsudspillet, som har særlig stor betydning for mennesker med udviklingshæmning, er et forslag om brugerbetaling på socialpædagogisk bistand i forbindelse med ferie og udflugter. I udspillet benævnes det 'tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse'.

Her foreslår regeringen, at "... personer med betydeligt nedsat psykisk funktions- evne – typisk udviklingshæmning eller hjerneskade – som bor i botilbud" skal

kunne betale for at få ledsagelse og socialpædagogisk støtte med på en ferie, en udflugt, en festival eller lignende. Det drejer sig om tilkøb af støtte og ledsagelse "... der ligger ud over den indsats efter serviceloven, som borgeren modtager i botilbuddet". Men udspillet indeholder ingen antydning af, hvordan man forestiller sig at sikre, at brugerbetalingen ikke i praksis kommer til at udhule kommunernes eksisterende forpligtelse til at yde ledsagelse i forbindelse med ferie.

Efter LEVs opfattelse er brugerbetalingen på ledsagelse – eller tilkøb som ministeriet foretrækker at benævne det – en fundamental trussel mod udviklingshæmmedes ret til den nødvendige socialpædagogiske ledsagelse i forbindelse med ferie, udflugter og lignende. Så længe der ikke etableres lovgivning, som effektivt kan garantere et anstændigt minimumsniveau for alle, så er tilkøbsmodellen uansvarlig, mener LEVs landsformand, Sytter Kristensen: - Vi så, hvordan brugerbetalingen på ferie med videre gik helt over gevind, da økonomien blev presset i bostederne. Mere og mere blev pålagt højere og højere brugerbetaling. Sådan vil det også gå med det forslag, som Karen Ellemann her kommer med. I løbet af få år vil det kun være udviklingshæmmede med penge på kistebunden, der kan komme nogen vegne. De fås mulighed for tilkøb vil i praksis udhule de manges rettigheder, siger Sytter Kristensen.

Modsat indsatskataloget og det udvidede kommunale skøn er det mindre klart, hvordan de politiske partier forholder sig til muligheden for tilkøb. LEV har opfordret politikerne til at sikre et anstændigt minimumsniveau, før man begiver sig ud af brugerbetalingsvejen.

AF THOMAS HOLBERG, POLITISK KONSULENT I LEV ■ FOTO: JANNE FLINTHOLM, PMU SINDAL

10 år med STU

I maj 2016 udgav LEV en redegørelse om de hidtidige erfaringer med STU - ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov. Baggrunden for udgivelsen var ti-året for fremsættelsen af det beslutningsforslag, der senere førte til uddannelsens oprettelse

Man kan vel næppe udpege en mere udpræget mærkesag for LEV end STU'en - ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov. STU er hjerteblood. Måske først og fremmest fordi den hviler på den

kerneværtdi, som også er LEVs - at der er udviklingspotentiale i alle mennesker.

Derfor er STU også et område, som vi holder nøje øje med. I sidste nummer af

Alle billederne til denne artikel er venligst udlånt af STU'en PMU i Sindal. Her ses Stephen og Alexander, der er i PMU Fragt.

LEV Bladet bragte vi en historie om et mindre heldigt STU-forløb i Aarhus, og i dette nummer har vi igen fat i emnet. Anledningen denne gang er, at der er gået mere end ti år, siden Dansk Folkeparti fremsatte det beslutningsforslag, der pålagde den daværende regering at udarbejde et lovforslag om STU. Lovforslaget blev vedtaget året efter, og den STU, som LEV i mange år havde presset på for at få, var en realitet.

I forbindelse med 'jubilæet' har vi fået udarbejdet en redegørelse for at få belyst de foreløbige resultater og erfaringer med STU. Redegørelsen, der udkom i maj måned, og som kan findes på lev.dk, er lavet af Preben Siersbæk, som har haft helt frie hænder i forbindelse med udarbejdelsen, da det var vigtigt for LEV at lave en saglig og neutral erfaringsopsamling fremfor et partsindlæg. I det arbejde har Preben Siersbæk valgt at interviewe såvel politiske repræsentanter, som nogle af de fagfolk, der arbejder med de unge på STU-uddannelserne.

FORSØRGELSESGRUNDLAGET

Den overordnede konklusion er, at STU'en har været en succes og en stor landvinding for LEV, men også at der stadig er problemer rundt omkring i de forskellige kommuner. Heriblandt er spørgsmålet om forsørgelsesgrundlaget. I LEV har vi i kølvandet på fleks- og

førtidspensionsreformerne i 2012 set en et markant skred, hvor unge med udviklingshæmning i stedet for førtidspension havner på kontanthjælp, selvom det er åbenlyst, at de aldrig vil blive i stand til at forsørge sig selv på arbejdsmarkedet.

Preben Siersbæk lavede i 2014 en undersøgelse af forsørgelsesgrundlaget for unge på STU. Tallene ses herunder:

Tabellen viser, at unge på 3. årgang i dobbelt så mange tilfælde har fået tilkendt en førtidspension i forhold til unge på 1. årgang. Det kan der være naturlige forklaringer på – blandt andet at nogle af de unge på første årgang ikke er over 18 og dermed berettiget til en pension. Det er dog nærmere undtagelsen end reglen, i og med tal fra Undervisningsministeriet viser, at eleverne i gennemsnit er 18 ½ år, når STU-forløb påbegyndes.

Ifølge Preben Siersbæk kan en anden forklaring på den manglende tildeling af pension være, at kommunerne generelt er mindre tilbøjelige til at tildele pension. Forklaringen understøttes af tal fra Ankestyrelsen, der viser, at andelen af unge udviklingshæmmede, som får tildelt en førtidspension, er halveret efter pensionsreformen i 2012. Det betyder, at der er unge på STU, som ikke får tilkendt en førtidspension, selvom de har ret til den, fordi de aldrig vil være i stand til at forsørge sig selv på arbejdsmarkedet.

STU ANVENDES SOM ERHVERVSAFKLARING

En beslægtet problemstilling til spørgsmålet om forsørgelsesgrundlaget er, at STU'en anvendes som egentlig erhvervsafklaring – det vil sige, indsatsen på uddannelsen har til formål at afdæk-

Karin tv. er underviser på Basen. Her ses hun med Mette, der er tidligere studerende på PMU Sindal.

ke den unges kompetencer i forhold til arbejdsmarkedet. Konsekvensen af dette er som nævnt oven for, at de unge ikke fra starten af får tilkendt en førtidspension, selvom de er berettiget til det. Fokus på arbejdsmarkedet er en generel samfundstendens, som LEV møder mange steder og altså også på STU-området, hvor udviklingshæmmede bliver klemte i en kommunal overfokusering på arbejdsmarkedsperspektivet. Preben Siersbæk: *"Således har alle de interessenter, jeg har været i forbindelse med, nævnt, at der er en klar tendens til, at STU-uddannelsen i stigende grad anvendes som egentlig erhvervsafklaring og forberedelse til efterfølgende beskæftigelse, og at lovens intention om udvikling af personlige og sociale kompetencer nedtones"* (side 5).

Det er naturligvis et stort problem. Hele idéen – og intentionen i loven – med STU'en er jo netop, at det enkelte menneske skal have mulighed for personlig udvikling – også selvom det ikke er realistisk, at vedkommende får en tilknytning til arbejdsmarkedet. En ting er intentionen med lovgivningen. Noget andet er indstillingen hos den part, som skal føre den ud i livet. Og der må det naturligvis bekymre, når KL på side 29

OM STU-REDEGØRELSEN

Redegørelsen om STU er lavet af Preben Siersbæk, som tidligere har været tilknyttet kontoret for specialundervisning samt vejledningskontoret for erhvervsfaglige uddannelser, begge i Undervisningsministeriet. Preben Siersbæk har således været en af hovedkræfterne bag udviklingen og tilrettelæggelsen af den særlige ungdomsuddannelse. Redegørelsen fortæller nærmere om forhistorien og baggrunden for STU, giver en gennemgang af lovgrundlaget og rummer en række interviews med nogle af de primære interessenter og aktører på STU-området:

- Sytter Kristensen, formand Landsforeningen LEV
- Thorkild Olesen, formand Danske Handicaporganisationer
- Carsten Bøtcher, centerchef UU-Vestegnen
- Jan Bauditz, chefkonsulent KL
- Rinze van der Goot, konsulent i Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling
- Henriette Nielsen, fuldmægtig Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling

Total, alle 20 kommuner												
	Mænd				Kvinder				Mænd og kvinder			
	1. årgang	2. årgang	3. årgang	Ialt	1. årgang	2. årgang	3. årgang	Ialt	1. årgang	2. årgang	3. årgang	Ialt
Uddannelseshjælp	149	157	110	416	71	102	51	224	220	259	161	640
Kontanthjælp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Forrevalidering	8	9	11	28	4	6	4	14	12	15	15	42
Revalidering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pension	34	44	63	141	23	26	38	87	57	70	101	228
Total	192	211	185	588	99	136	97	332	291	347	282	920
% på pension	17,7%	20,9%	34,1%	24,0%	23,2%	19,1%	39,2%	26,2%	19,6%	20,2%	35,8%	24,8%

i redegørelsen konstaterer: *"Vi var også meget i tvivl om beskæftigelseseffekten af uddannelsen, altså i hvor høj grad den ville medvirke til øget selvforsørgelse for målgruppen."* Ikke helt en kommentar i STU-lovgivningens ånd!

Der er ingen tvivl om, at LEV i fremtiden er nødt til at holde et vågent øje med, at STU-uddannelserne rundt omkring i landet har den helhedsorienterede tilgang, som blandt andet fremgår af formålsparagraffen.

INDIVIDUEL KVALITET

Redegørelsen peger også på problemer med indholdet og kvaliteten i STU-forløb. Nogle tilbud mangler den individuelle fleksibilitet, som er forudsat i lovgivningen. Denne vurdering kommer ikke bare fra LEV, men også fra nogle af de fagfolk, der arbejder med de unge. I et fællesinterview med Conrad Andresen og Solveig Vejen, der er henholdsvis forstander og viceforstander på PMU, Sindal, som udbyder STU-uddannelser, hedder det: *"Men vi mener slet ikke, kommunerne lever op til lovens intentioner om fleksibilitet i uddannelsen. Vi synes generelt ikke, at kommunerne udnytter de muligheder for individualitet, der ligger i lovgivningen... Det er ikke i orden, at det i så høj grad, som det efterhånden er tilfældet, udelukkende er økonomiske hensyn, der bestemmer uddannelsens indhold. Man tager ikke i tilstrækkelig grad hensyn til lovens intention om at tage udgangspunkt i den unges situation."*

Bekymrende udtalelser, fordi de kommer fra mennesker, som har fingrene nede i "STU-gryden" til daglig.

MÅLGRUPPEN

Problemerne omkring den individuelle tilpasning hænger også sammen med, at målgruppen for uddannelsen ifølge mange af aktørerne er ved at skride. Conrad Andresen og Solveig Vejen fra STU-tilbuddet i Sindal mener, at målgruppen er for løst defineret i lovgivningen: *"Vi mangler en generel præcisering af uddannelsens indhold, ligesom en mere præcis formulering af uddannelsens målgruppe vil være ønskelig"* (side 51).

Ifølge 'Vejledning om lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov' er målgruppen for STU unge, der

ikke har mulighed for at tage en anden ungdomsuddannelse, og det er klart, at den definition giver et vist rum for fortolkning. Herudover må man gå ud fra, at STU-området ikke administreres ens i landets kommuner. (se faktaboks)

Rammerne i målgruppe-diskussionen udgøres på den ene side af KL's bekymring over, at der optages elever, som i bund og grund er for dårligt fungerende til at få udbytte af at tage en STU og så samme organisations opfattelse af, at der også optages elever, som med støtte kunne gennemføre en ordinær uddannelse (side 30). For LEVs regning kan det tilføjes, at det også er et problem, at der i samme STU-tilbud samles unge med vidt forskellige funktionsniveauer.

Diskussionen om målgruppen afspejler, at STU'en er under pres. For det første er det nødvendigt at slå fast, at det direkte i STU-vejledningen står, at en ung ikke kan *"... have for store funktionsnedsættelser eller være for svagt fungerende i forhold til at få et tilbud om et uddannelsesforløb."* Så når kommunerne udtrykker en

bekymring om en nedre grænse – og i øvrigt anvender STU'en til erhvervsafklaring, så administrerer de ikke loven efter hensigten. Man kan ikke være for dårligt fungerende for at få et STU-tilbud.

På den anden side så presses STU'en også af den omstændighed, at der optages unge med andre diagnoser – unge som er mere velfungerende. På den baggrund er det ikke så underligt, at STU'en mange steder anvendes som egentligt erhvervsafklaring. Det giver mening, at de unges forsørgelsesgrundlag i mindre grad er førtidspension. Det er bare ikke den målgruppe, som uddannelsen oprindeligt var tiltænkt. Den svageste gruppe - de unge, som måske ikke har en fremtid på arbejdsmarkedet, men som har brug for et helhedsorienteret STU-forløb for at realisere deres personlige og sociale potentiale i videst muligt omgang – de bliver taberne i dette spil.

På næste side kan du læse et interview med LEVs landsformand Sytter Kristensen om hendes syn på STU-redegørelsen og perspektiverne for uddannelsens fremtid.

MÅLGRUPPEN FOR STU

Ungdomsuddannelsens målgruppe er beskrevet som unge udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov, og det er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om, hvorvidt den unge er i målgruppen. Gruppen af andre unge med særlige behov omfatter blandt andet unge med svære bevægelseshandicap, multihandicappede unge, unge med autisme, unge med ADHD eller andre psykiske lidelser samt unge med erhvervet hjerneskade. Det er ikke bestemte typer af funktionsnedsættelser eller bestemte diagnoser, der er afgørende for den unges berettigelse til et tre-årigt STU-forløb, men alene det faktum, at den unge ikke har mulighed for at gennemføre en anden ungdomsuddannelse, selv om der ydes specialpædagogisk eller anden støtte. Det bemærkes i øvrigt, at unge, der i 9. eller 10. klasse vurderes til at være "ikke uddannelsesparate" til en gymnasial ungdomsuddannelse eller til en erhvervsuddannelse, ikke nødvendigvis tilhører målgruppen for STU. *Vejledning om lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov*

John er faglærer i PMUs skovværksted.

Pas godt på STU'en Den har brug for det!

LEVs landsformand Sytter Kristensen har været med helt fra starten for mere end ti år siden, da LEV pressede på for oprettelsen af en ungdomsuddannelse til unge med særlige behov. Og i årene, der er gået, har hun fulgt området løbende. I starten af november stopper Sytter som formand for LEV og overdrager depechen til en efterfølger. Her på falderebet har hun en opfordring til vedkommende: Pas godt på STU'en - den har brug for det!

Vedtagelsen af STU – ungdomsuddannelse til unge med særlige behov – er på mange måder en milepæl i LEVs historie. For første gang fik unge med udviklingshæmning et retskrav på en tre-årig ungdomsuddannelse efter grundskoleforløbet. STU'en var et afgørende fremskridt i forhold til den hidtidige situation, hvor unge var overladt til mere eller mindre tilfældige ungdomsuddannelses tilbud, der var i nogle, men ikke alle kommuner. Som omtalt andetsteds her i bladet, så har LEV i anledning af ti-året for STU'en fået udarbejdet en redegørelse om samme. Med udgangspunkt i den har vi spurgt afgående LEV-formand, Sytter Kristensen, om STU'en har indfriet forventningerne og bedt hende om at give

sit bud på uddannelsens fremtid.

- Helt overordnet har jeg jo nok et dobbelt forhold til STU'en. Overordnet er der jo ingen tvivl om, at uddannelsen har været et markant skridt fremad. Der er ingen tvivl om, at der rundt omkring i landet på forskellige uddannelsessteder udføres en masse godt arbejde af kompetente fagfolk, der virkelig brænder for opgaven. Men det er klart, at der også er ting, som er faldet anderledes ud end forventet, siger Sytter Kristensen.

STU ER IKKE ET BESKÆFTIGELSESPERSPEKTIV

Redegørelsen om STU peger på flere forskellige problemer, men mest gennemgående er nok, at STU'en mange steder anvendes som egentlig erhvervsafklaring. Her er det ifølge Sytter vigtigt at huske på, at STU'en har et bredt sigte. Arbejdsmarkedsperspektivet er et blandt mange, men lovens fokus ligger i en bred udvikling af personlige og sociale kompetencer, der skal gøre den enkelte i stand at leve et så selvstændigt liv som muligt. Problemstillingen understreges ifølge Sytter af KL's eget bidrag i redegørelsen:

- Når man så hører KL udtale, at man alle dage har været i tvivl om STU'ens effekt på beskæftigelsen, så bliver man lidt lang i masken. For det var jo ligesom heller ikke meningen. Arbejdsmarkedet er et perspektiv for nogle, men langt fra for alle.

Mik og Daniel på træværkstedet DanMade.

STU'ENS FORMÅLSPARAGRAF

§ 1. Formålet med ungdomsuddannelsen er, at unge udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov opnår personlige, sociale og faglige kompetencer til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt og eventuelt til videre uddannelse og beskæftigelse.

Stk. 2. Ungdomsuddannelsen retter sig mod unge, der ikke har mulighed for at gennemføre en anden ungdomsuddannelse.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen sikrer, at unge udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov orienteres om uddannelses tilbuddet efter denne lov.

Sytter Kristensen mener, at det massive fokus på arbejdsmarked er et eksempel på, at kommunerne ikke er den rigtige instans til at løse opgaven:

- Andre ungdomsuddannelser som HTX eller STX drives af staten og er en del af uddannelsessektoren under Undervisningsministeriet. STU'en administreres i mange kommuner af jobcentret. Jamen, så er det måske ikke så mærkeligt, at den har snævert fokus på arbejdsmarkedet, mens de andre er mere almene.

ØKONOMI

Når LEVs landsformand er bekymret over fremtiden for STU'en, så hænger det også sammen med, at den bliver fremhævet som en meget dyr uddannelse:

- Jeg hører ofte kommuner anføre, at økonomien i STU'en er svær at styre. Det er i den grad bekymrende. Den der med, at noget ikke er styrbart, det er kommunal sprogkode for, at man har fokus på et område, og besparelser er i vente.

En evaluering af STU'en gennemført af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling i 2012 viser da også, at STU'en har kostet knapt 90 millioner kroner mere end oprindeligt forventet. Men denne stigning dækker over et øget elevoptag, faktisk er udgiften per STU-forløb faldet fra 262.123 kroner i 2008 til 239.050 kroner i 2011. Sytter Kristensen:

- Kommunerne ligger her, som de har redt. Ja, udgifterne er højere end forventet, men alle inklusiv KL er også enige om, at STU'en anvendes til elever, som burde være andre steder i uddannelsessystemet. Og så er det jo klart, at det bliver for dyrt. Nu skal det ikke ligefrem blive en mærkesag for LEV at være med til at smide andre unge ud af STU'en, men vi må fastholde – særligt når kommunerne klager over økonomien – at STU er for de elever, som ikke har andre muligheder.

MÅLGRUPPESKRED

Det er ikke kun økonomien, som bliver presset, når kommuner inkluderer velfungerende elever, som er på kanten af eller helt falder uden for STU-uddannelsens målgruppe. Det har også betydning for kvaliteten og indholdet af det tilbud, som gives til den enkelte. En STU er netop et tilbud til de elever, som ikke passer ind i de normale "kasser" i uddannelsessystemet. Derfor skal uddannelsen ifølge loven være fleksibel og

tilpasset til den enkelte elev. Her er det et problem ifølge LEVs formand, at man i nogle kommuner samler elever med vidt forskellige forudsætninger i samme STU-tilbud.

- Hvem er det så, man fokuserer på i den situation? Den svage gruppe, som mangler basale kundskaber i form af for eksempel sprog eller almene dagligdagskompetencer? Eller de unge, hvor der er håb om uddannelse og arbejdsmarkedet? Det kan jeg godt være bekymret for, siger Sytter Kristensen.

FOR DÅRLIG TIL STU?

At der er grund til denne bekymring understreges også af STU-redegørelsen og KL's synspunkt om, at der optages elever på en STU, som er for dårligt fungerende til at få udbytte af uddannelsen. Lovgivningen er imidlertid klar på dette punkt. Det er netop fremhævet, at man ikke kan være for dårligt fungerende i forhold til at modtage et tilbud.

- Kommunerne har vendt tingene på hovedet. Det er jo ikke eleven, der er for dårligt fungerende – det er STU-tilbuddet. Det her handler om, hvordan man ser på STU'en. Mener man, at den er en mellemvej til ordinær uddannelse eller beskæftigelse, jamen så er det klart, at der er nogle, som er for dårligt fungerende. Men det er jo heller ikke det primære formål.

FREMTIDEN FOR STU

Spørger man Sytter Kristensen, så er der ikke nogen tvivl om, at STU er et kerneområde for LEV og også vil være det i fremtiden. STU'en kom ikke til verden af sig selv, og der er brug for fortsat indsats for at bevare den – i den udformning, som den oprindeligt var tænkt.

- Man kan godt øjne nogle generelle samfundstendenser, som presser STU'en. Alting handler efterhånden kun om, hvad du kan bidrage med på arbejdsmarkedet, og hvorvidt indsatsen i det lys kan betale sig. Og hvis ikke regnestykket går op, så ryger du i "pleje og omsorgskassen", som er beregnet til opbevaring, og som vi ikke behøver at gøre noget ved. Der er ikke noget galt med pleje og omsorg - det er sådan set forudsætningen for det hele – men vi må fastholde, at der skal være udvikling. Også selvom det er svært, og borgerens udgangspunkt ikke er det bedste. Det er sådan set det, LEV grundlæggende står for.

ALLE KAN REJSE PÅ FERIE!

**I Bravo Tours
skræddersyer
vi oplevelser
til alle**
Kontakt os for et
uforpligtende
tilbud

Bravo Tours tilbyder grupperejser for mennesker med udviklingshæmning

I mere end 15 år har vi arrangeret spændende grupperejser for udviklingshæmmede – for uanset hvem man er, og hvordan man gerne vil rejse, sørger vi for, at der er styr på alle detaljer. Hos Bravo Tours går vi aldrig på kompromis med kvaliteten, og vores dansktalende rejseledere tager hånd om ferien, lige fra I lander på rejsemålet. Vi glæder os til at gøre jeres drømme til virkelighed.

Rejs med ligesindede – rejser for udviklingshæmmede

I SAMARBEJDE MED ULF REJSER

GRAN CANARIA • SPANIEN

Gran Canaria ligger ved Afrikas kyst, så her er næsten altid sommer og lune temperaturer. Vi skal bo på den sydlige del af øen i Playa del Inglés. Her er der sandstrande så langt øjet rækker, og der er endda en "mini-ørken", man kan tage på vandring i. Vi skal bo på hotellet Barceló Margaritas i den rolige del af byen.

Afrejse 28. januar 2017. Hjemkomst 4. februar 2017. Pris pr. person v/2 personer i delt dobbeltværelse **kr. 9.850**

ULF
FERIE

 Bravo Tours
-FERIE PÅ DANSK

Ring 96 27 37 77 eller bestil på bravotours.dk

Alle skal
have en god
ferie i respekt
for hinandens
behov

**HVAD
DRIKKER
DIT BARN TIL
MADPAKKEN
I SKOLEN?**

**ABONNER PÅ SKOLEMÆLK FRA
KUN KR. 64,- PR. MÅNED
BESTIL NU PÅ SKOLEMÆLK.DK**

**SKOLE
MÆLK
.DK**

VI BRINGER
SUNDHED
IND I
SKOLEN

STOR TAK TIL LEVS FASTE STØTTER

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE

Der er mange måder at støtte LEV på. Rundt om i LEVs kredse gør de aktive medlemmer et kæmpe arbejde for at forbedre vilkårene for mennesker med udviklingshæmning.

Men det kræver også økonomiske muskler at sikre sig den indflydelse, som LEV har brug for.

Du kan gøre en forskel for alle de udviklingshæmmede, som er alene i verden eller ikke har ressourcestærke pårørende.

Giv et fast bidrag til LEV.

Indbetal et bidrag på lev.dk, på **kontonr. 5332 0245153** eller via MobilePay eller Swipp på **tlf. 3044 9158**.

Ring til Tine Stampe i LEVs sekretariat på **tlf. 2212 6525**, hvis du ønsker at bidrage med et fast månedligt beløb eller at få skattefradrag for dit bidrag.

»Alle har ret til et fedt højskoleophold«

Her bliver
ALLE
set og hørt

Venskaber, oplevelser og udfordringer

Slanke- linjen

Livsglæde
Spis sundt
Dyrk sjov motion

Den praktiske linje

er bl.a.
Have og Natur
Cykelværksted
IT- og
medieværksted

STU

Klar til at flytte
hjemmefra
Leve sundt og
selvstændigt

Højskole er også

Friluftsliv
Musik · Drama
Billedkunst

Djurslands Folkehøjskole

En højskole for alle · også for udviklingshæmmede

www.djfh.dk

Drammelstrupvej 15 · Tirstrup · 8400 Ebeltoft · Telefon: 87 52 91 20 · post@djfh.dk

Birkegården ser frem til et spændende og aktivt efterår

Birkegårdens tilbud er specialiseret til borgere, der har svære udfordringer i samspillet med deres omverden. En del af borgerne har tidligere været på de større aktivitets- og samværstilbud, men er kommet på Birkegården, netop fordi de havde brug for et specialiseret tilbud med små overskuelige rammer.

Alle er synlige, både borgere, personale og ledelse. Nødvendige tiltag og beslutninger foregår hurtigt og i nogle tilfælde omgående. Det er særligt rammesætningen omkring borgerne, der justeres på. Det drejer sig om både de fysiske og de pædagogiske rammer.

Vores tilgang til borgerne har udviklet sig igennem de sidste par år, dette skyldes den neuropædagogiske tilgang, som nu er ved at være godt integreret i tilbuddet.

I flere helt konkrete tilfælde har en målrettet og systematisk pædagogisk tilgang og indsats medført, at der er faldet ro omkring borgerne og deres omgivelser. Borgerne er blevet mere afslappede og glade, og konflikter er mærkbart aftagede. Desuden er borgerne nu i stand til at indgå i flere aktiviteter og fællesskaber, end det tidligere var tilfældet.

Hvad bringer efteråret?

- I uge 41 sender vi et hold borgere med ledsagere på studierejse til Barcelona. Her besøger vi et værkstedstilbud sammenligneligt med Birkegårdens tilbud. Det plejer at være en stor succes for alle parter, og en gensynsglæde der udmønter sig i kys, kram og jubel. Vi bliver guidet på udvalgte steder i Barcelona af vores værter fra værkstedet. Det vil sige det er de Spanske værkstedsbrugere der er Guider.
Borgerne fra henholdsvis Birkegården og fra værkstedet i Barcelona kan huske hinanden fra tidligere besøg, og alle parter glæder sig til gensynet. For personalet er det fantastisk at opleve, hvordan gensynet udspiller sig. Man taler hvert sit sprog, henholdsvis dansk og spansk, men forstår udmærket hinanden.
- I uge 40 sender vi et hold på studierejse til Jylland, hvor vi besøger "Det kreative Værksted" i Malling. Værkstedet i Malling er ligeledes et sammenligneligt tilbud til udviklingshæmmede borgere i Jylland. Ved denne lejlighed får vi også besøgt nogle jyske seværdigheder
- I efteråret er der igen planlagt kursus i neuropædagogik. Under kurset udvælges en borger som undervisningsgrundlag i den neuropædagogiske undervisning på Birkegården. Vi taler her om et 6 timers undervisningsforløb. Efterfølgende bliver dagen fulgt op med en neuropædagogiske tre timers konference, hvor borgernes ressourcer og dilemmaer bliver afdækket af et bredere forum. Der undervises vel og mærke af en neuropædagogisk underviser. På dette grundlag bliver der givet forslag eller aftalt tiltag, der viser sig at være særdeles virkningsfulde. Til konferencerne inviteres bostedets personale, Birkegårdens personale, de pårørende og pågældendes sagsbehandler. Den viden de forskellige parter er i besiddelse af, bliver delt og analyseret ud fra en neuropædagogisk vinkel. Vi bliver sammen meget kloge!
- I forbindelse med samarbejdet omkring den enkelte borger har vi udviklet en procedure, der virkelig har skabt resultater for de pågældende borgere, og den er endvidere en stor succes for de implicerede parter omkring borgerne.
- Efterårets pårørendeaften på Birkegården vil byde på et oplæg omkring neuropædagogik og med mulighed for at spørge ind til det, man lige brænder for.
- Vi er overbeviste om, at samarbejdet mellem alle involverede parter, er en nødvendighed. Hermed mener vi den enkelte borger, bostedets personale, de pårørende, sagsbehandler og Birkegårdens personale.

Yderligere oplysninger kan fås på www.aktivitetscentretbirkegaarden.dk.

Hvis nogen har lyst til at være en del af tilbuddet på Birkegården, så er man meget velkommen til at kontakte forstander Lise Jørgensen på 3962 4117.

Tranegårdsvej 73 • 2900 Hellerup • Telefon: 39 62 41 17
Fax: 39 62 14 50 • Email: lgh@gentofte.dk

Har din søn /datter behov for at flytte hjemmefra indenfor de næste år?

Forældreforeningen Kirkebak har indledt et samarbejde med Mariehjemmene med henblik på at etablere et selvejende bofællesskab til unge over 18 år med multiple funktionsnedsættelser .

Vi ønsker at etablere et bofællesskab med 24 -30 boliger, hvor der er fokus på at leve et aktivt ungeliv sammen medigestillede og i omgivelser, der er indrettet efter de unges særlige behov.

Vi har fundet en egnet grund i det nye boligområde Nærheden, der ligger i Hedehusene i Høje Taastrup Kommune, 300 m fra Hedehusene station og handelslivet på Hovedgaden. Vi håber, boligerne kan være klar til indflytning i 2020.

Mariehjemmene består i dag af 17 selvejende sociale botilbud og plejehjem. Mariehjemmene har stor erfaring med botilbud til forskellige, unge udviklingshæmmede; f.eks. Lykke Marie i Slangerup.

For at projektet skal kunne realiseres, har vi brug for opbakning og tydelig tilkendegivelse om interesse fra så mange som muligt. Ser projektet interessant og relevant ud for dit barn, så kontakt os for at komme på en ikke - bindende interesseliste på:

tilmelding@foreningenkirkebak.dk.

Du skal oplyse dit barns navn, fødselsår, diagnose, samt navn, adresse, e - mail og telefonnummer på en forældre /værge. Du vil modtage relevant informationsmateriale omkring projektet samt invitation til interessentmøde, når det bliver aktuelt.

Har du lyst til at blive medlem af vores forening, så kontakt os på medlem@foreningenkirkebak.dk . Årligt kontingent er 150 kr.

HRH Totalentreprise

Vi har mange års erfaringer i at løse alle typer opgaver, i en meget varierende bygningsmasse.

Vores kunder er blandt andet:

- Offentlige myndigheder
- Boligforeninger, såvel almennyttige som private
- Rigshospitalet
- Kastrup Lufthavn,
- Kommuner
- Skoler og institutioner,
- En række store og små erhvervsvirksomheder

Vi gir dig en professionel behandling, uanset opgavens omfang og kompleksitet.

Det handler om tillid og kompetence.

HRH totalentreprise
Herstedøster Skolevej 16
2620 Albertslund
43 43 77 22

ALBERTSLUND TØMRER OG SNEDKER A/S

- Tømrer- og snedkerarbejde
- Totalentreprise
- Projekt koordinering
- Bygningsrenovering
- Nyt køkken eller bad
- Nye vinduer eller døre
- Isolering
- tagarbejde

HRH MALERSERVICE A/S

- Maling af vægge/ lofter / træværk / gulve/rør m.v
- Alle former for udvendigt malerarbejde.
- Armering/spartling af gips vægge/ lofter
- Forsikringsopgaver

HRH AUTO OG DÆKSERVICE A/S

- Forsikringskader
- Service
- Alle reparationer
- Flådeejers koncept
- Dækskift
- Rustarbejde

SIGN DOT A/S

- Autoreklame
- Folieindpakning
- Facadeskilte
- Pyloner
- Byggeskilte
- Bannerreklamer
- Logoer

HRH MURER A/S

- Vedligeholdelse
- Renovering
- Tilbygning/nybygning
- Totalentreprise
- Badeværelser
- Køkken
- Pudsning og filsnig
- Stormskader
- Terazzo

HRH EL A/S

- Energigigtig belysning
- Alarm
- Sikring
- Totalentreprise
- Termografering
- El tjek

HRH SMED

- Svejsning
- Jern
- Aluminium
- Klip og buk
- Valsning
- Flammeskæring
- Rustfrit stål
- Støbejern

HRH GLARMESTER A/S

- Specialopgaver i glas
- Renovering
- Tilbygning/nybygning
- Totalentreprise
- Spejle
- Butiksfacader
- Glasfacader

VVS & VARMETEKNIK A/S

- Reparation af rør- og vandskader
- Udskiftning af armaturer
- Faldstammer og rørarbejde
- Installering og servicering af fjernvarme
- Installering og servicering af gulvvarme
- Ventilation
- Kloak og slamsugning

HRH GARTNER OG EJD.SERVICE A/S

- Pleje af grønne områder
- Alarm
- Viceværtsfunktion
- Ejendomsservice
- Sten- og fiiseopgaver
- Gartneropgaver
- Asfaltarbejder

RAVN ALU Vinduer

Efter at have vundet et EUudbud på udskiftning af alle vinduespartier på Rigshospitalet, besluttede HRH at starte en dansk vinduesproduktion i Albertslund.

Nu udløber de første midlertidige fritagelser for digital post

AF HANS ANDERSEN ■

Da Digital Post blev indført tilbage i 2014 blev en del borgere midlertidigt fritaget for Digital Post. Deres fritagelser udløber 1. november 2016. Har du i løbet af august måned modtaget et brev om, at din fritagelse udløber, så skal du huske at reagere

HVILKE FRITAGELSER UDLØBER?

De fleste borgere med udviklingshæmnings fritagelser er tidsbegrænsede, og her sker der naturligvis ikke noget. Men nogle få blev kun fritaget midlertidigt, og er du en af dem, og fik du tildelt din midlertidige fritagelse i perioden 1. marts 2014 til 31. december 2014, så udløber fritagelsen den 1. november 2016. Det betyder, at du skal reagere inden udgangen af oktober 2016 for i tide at få fritagelsen forlænget, hvis det er det, du ønsker. Midlertidige fritagelser tildelt efter 1. januar 2015, udløber først senere, og her behøver du ikke at gøre noget endnu.

HVAD SKAL DU GØRE, HVIS DU HAR MODTAGET ET BREV OM UDLØB AF DIN FRITAGELSE?

Er du en af dem med midlertidig fritagelse, som udløber 1. november 2016, så har du i august måned modtaget et orienteringsbrev om dette i din fysiske

postkasse. Det er landets 98 kommuner, som sagsbehandler anmodninger om fritagelse, og ligegyldigt om du ønsker at få forlænget din fritagelse eller få gjort den permanent, eller om du nu ønsker at begynde at benytte Digital Post, så vil det være en god ide at tage en snak med Borgerservice inden 1. november 2016 om hvad, der skal ske. Men du har fire muligheder:

Forlængelse af den midlertidige fritagelse eller permanent fritagelse

Hvis du ønsker at fritagelsen skal fortsætte, skal du henvende dig i Borgerservice inden den 1. november 2016. Så kan I i fælleskab finde ud af, om du skal have forlænget din midlertidige fritagelse, eller om der skal anmodes om en tidsbegrænset fritagelse. Husk legitimation (for eksempel sundhedskort). Kan du ikke selv møde op i Borgerservice, kan en anden fritage dig via en fuldmagt. Har du brug for hjælp,

kan du ringe til Borgerservice. Kan du ikke håndtere NemID, skal du under alle omstændigheder enten have en forlængelse eller en permanent fritagelse.

Tilmelde dig Digital Post eller vente til det sker automatisk 1. november

Hvis du mener, at du er klar til Digital Post, eventuelt med støtte fra kommunen, så kan du enten selv bestille et NemID nu og derefter oprette en digital postkasse, eller du kan bestille et NemID og afvente, at der helt automatisk bliver oprettet en digital postkasse til dig den 1. november 2016.

NemID bestilles på www.nemid.nu.

HVAD SKER DER, HVIS DU IKKE GØR NOGET?

Hvis du ikke forlænger din fritagelse, vil du automatisk blive tilmeldt Digital Post fra den 1. november 2016. Det betyder, at dine breve fra offentlige myndigheder, som for eksempel kommunen eller sygehuset, fra den 1. november 2016 sendes til dig i din digitale postkasse. Men du får ikke automatisk et NemID, der er "nøglen" til din digitale postkasse. Det skal du selv bestille.

HUSK at tømme din e-boks

*Det kan blive dyrt,
hvis du glemmer det*

Nogle glemmer, at de har fået Digital Post og får derfor heller ikke set, om der er post. Det kan betyde, at de ikke får læst breve med tidsfrister, der skal overholdes, så de måske ikke får nogle penge udbetalt, glemmer at betale en opkrævning eller ikke møder op til en undersøgelse på sygehuset.

Der har på det seneste været flere sager i medierne med folk, der har glemt at tømme deres Digitale Postkasse, eller som har overset post i den og derfor har misset forskellige tidsfrister. Der er endda eksempler på større bøder/rykkere, fordi der ikke er reageret i tide. Reglerne på dette område er klare – du har samme pligt til at tømme din digitale postkasse, som du har med den fysiske.

Husk, at du kan få opsat din Digitale Postkasse, så du får en advisering, når der er ny post i den. Du har også mulighed for at give andre læseadgang, så de kan hjælpe med at holde øje med, om der er noget, du skal forholde dig til. Spørg eventuelt om hjælp i Borgerservice.

LÆS MERE OM DIGITAL POST:

Digitaliseringsstyrelsen: www.digst.dk/digitalpost

Borger.dk: www.borger.dk/Sider/post.aspx

E-boks: www.e-boks.dk

NemID: www.nemid.nu

borger.dk

eBoks.dk

Hold din ferie i et af LEVs sommerhuse

Var det noget med en hyggelig ferie på Falster, Vestsjælland, Vestjylland eller Nordjylland i natur-skønne omgivelser? Så overvej at booke et af LEVs sommerhuse. Alle sommerhusene er specielt indrettede for mennesker med handicap.

MARIELYST, SYDFALSTER

– stor naturgrund i et attraktivt sommerhusområde.

LØNNE, VESTJYLLAND

– topmoderne sommerhus med adgang til stort badeland.

HALS, NORDJYLLAND

– attraktivt ferieområde på en dejlig naturgrund.

JERUP, NORDJYLLAND

– 8500 m² stor grund og indeholder stor stue med brændeovn, køkken og to soveafdelinger.

VIG LYNG, VESTSJÆLLAND

– i det skønne Odsherred ligger Strandhuset blot få hundrede meter fra vandet.

Læs mere om sommerhusene,
og hvordan de bookes, på lev.dk

Geelsgårdskolen – en skole i kommunikation, bevægelse og samvær!

Besøg Geelsgårdskolen torsdag den 10. november 2016

Vi inviterer hermed forældre og alle samarbejdspartner til et besøg. - Besøg klasserne fra kl. 9:00-10:30 og/eller deltag i et orienteringsmøde fra kl. 10:30-12:00.

Geelsgårdskolen er Region Hovedstadens specialskole for elever med:

- svære bevægelseshandicap, herunder elever med cerebral parese
- multiple funktionsnedsættelser
- med medfødt døvblindhed
- kombinationer af døvhed/hørehæmning og ADHD, autisme, cerebral parese m.v.
- elever med problemer indenfor ADHD- og autismspektret
- elever med sjældne handicap – bl.a. Charge syndrom og Louis-Bars syndrom

Geelsgårdskolen tilbyder boophold og aflastning for eleverne fra 0. til 10. klasse.

Geelsgårdskolen tilbyder også:

- STU og voksenundervisning for elever med ovennævnte funktionsnedsættelser
- aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 for unge og voksne

Tilmelding kan ske til skolesekretær Annette Groth Christensen på tlf. 4511 4006 eller på mail: geelsch@hav1.regionh.dk

På gensyn!

Geelsgårdskolen, Kongevejen 252, 2830 Virum – tlf. 4511 4000 – geelsch@hav1.regionh.dk – www.geelsgaardskolen.dk

Vi er et bofællesskab med plads til 16 beboere, som p.t. er i alderen 19 – 41 år. De bor i 3 forskellige boenheder, som hver især rummer fra megen hjælp til næsten selvhjulpen. Vi er en Almennyttig fond under tilsyn af Odder Kommune. Vore beboere arbejder på gårdens værksteder og har et aktivt fritids- og kulturliv. Livet på gården tager udgangspunkt i Rudolf Steiners menneskesyn.

Vore værksteder er: keramik, køkken og udehold. Udehold, der rummer træværksted, gartneri og æbleplantagen. Fritiden kan indeholde besøg i fitnesscenter, ridefysioterapi, svømning og bowlinghallen, samt ikke mindst musikoplevelser i og udenfor Tornsbjerggård.

Vore værksteder har også plads til brugere, som ikke bor på Tornsbjerggård. Tornsbjerggård i et naturskønt område, grænsende op til Tornsbjergskov i Østjylland mellem Odder, Hundslund og Hovedgård. Vi har 19 km til Horsens og 28 km til Århus. Ønsker du at vide mere om Tornsbjerggård, kan du besøge vor hjemmeside:

www.tornsbjerggaard.dk

Mail: mail@tornsbjerggaard.dk

Tornsbjerggård...

Et bo- og arbejdstilbud for udviklingshæmmede

Søs kan ikke 'fordampe'

– hendes livshistorie
står nemlig lige henne
i bogreolen

Ensomme Gamles Værn (EGV) har udgivet en bog om det afgørende ved at huske – eller løbende få genopfrisket – sin historie. Den hedder "Forstå udviklingshæmmedes liv: Lille hjerte – fortællinger om Søs". Hovedpersonerne, Erna Rubjerg og Erna Rubjerg-Jensen, er navnesøstre, men først og fremmest er de mor og datter. I artiklen kalder vi mor for Erna og datter for Søs. Erna på 87 år beretter i bogen om de første 44 år af sin i dag 56-årige datters liv. Beretningen er en inspiration til, hvordan sådan en historie kan fortælles. At Søs ikke har noget talesprog sætter en tyk streg under behovet for vidner, som kender hende rigtig godt.

Psykolog Morten Hedelund fra EGV redegør for, hvorfor alle har brug for selv at kende deres historie – og have vidner til den. Desuden gør han det klart, hvorfor det er så afgørende for ikke mindst mennesker med udviklingshæmning, at der kommer nye 'livsvidner' til, når nærtstående dør. Eller når de skifter job! For ofte er det fagpersoner, der ender med at blive 'de nærmeste'.

LEV har bidraget med forord til bogen.

Filmen

Beretningen om Søs er også omsat til en lille film. Søs har den ved hånden via en tablet. Vi andre kan finde den på egv.dk.

Søs, mor, far og storebror Stefan (billedteksterne er bogens egne).

Klip fra Søs' livshistorie

Erna Rubjergs nedskrevne historie om sin datter Søs spænder over de 44 år, indtil Søs flytter hjemmefra. Men hun fortæller også om mange besøg og ture sidenhen.

Fortællingen er kronologisk, og kapiteloverskrifterne hedder:

Fødsel og opvækst; Hjælpere på vores vej; Ferier og rejser; Undersøgelser og behandling; Fritidshjem, klubber og skolegang; Idræt og bevægelse; Vores fælles hjem og liv; Overbevisninger; Sammen og hver for sig.

Vi bringer uddrag fra to af de små kapitler. Først springet fra børnehaven til stor pige på fritidshjem og forskellige skoler. Og 37 år senere det helt store spring væk fra Erna og barndomshjemmet i Brønshøj til Søs' nye hjem 'Albatros' på Amager.

Erna Rubjerg fortæller om sin datters liv med billeder og via korte anekdoter. Formen er let tilgængelig, for det er Erna Rubjergs håb, at personalet, som er omkring Søs til hverdag, kan bruge bogen og mærke, hvem Søs er, hvilket liv hun har levet, og hvad hun kan lide – også selvom hun ikke har et sprog (tekst på bogens bagside).

Søs med gavtyveblik.

Klassebillede fra fritidshjemmet 'Grostedet'

Fritidshjem, klubber og skolegang

BYGÅRDSSTRÆDE

Da du var 7 år, holdt du op i børnehave. Nu havde vi mødt Tove, der var forstanderinde på fritidshjemmet i Bygårdsstræde, hvor du fik plads og kunne være om dagen, når jeg var på arbejde. Da du blev ældre, gik du også i seniorklub her to aftener om ugen. Da du er 11 år i 1971, bliver Tove forstanderinde på fritidshjemmet 'Grostedet'. Det var nybygget og lå på Grostedet 16 i Tingbjerg. Tove havde samme betingelser med i bagagen som i Bygårdsstræde, nemlig at der også her skulle være plads til en bestemt andel af udviklingshæmmede. Så der var du, indtil du blev 21 år.

STRANDPARKSKOLEN

Selvom du ikke kom i skole, ligesom de børn du gik sammen med på fritidshjemmene, har du haft en ganske imponerende skolegang alligevel. Du gik på Strandparkskolen hos Lasse Rydberg i perioden september 1971 - juni 1981. Der lærte du mange ting og blev voksen. Der var gang i den, og I kom rigtig hinanden ved, du og dine kammerater, og I kom godt ud af det med hele lærerstaben. I spillede teater og tog på

mange ture sammen. Det var både med deltagelse fra familiemedlemmer og alene sammen med lærerne. Vi forældre sås også privat med lærerne. Skolen blev drevet i den ånd, at alle elever hver især har noget i sig og kan noget. Det skal bare findes frem.

FÆRDELSREGLER OG BUSKØRSEL

Du lærte også færdselsreglerne, som du den dag i dag har meget glæde af. Du lærte at køre i bussen alene, og det gjorde du i mange år. Ruten var fra Amager Strandvej 122 til vores hjem på Stenløsevej 81 A, Brønshøj/Husum. På denne rute kan man ikke kun tage én bus, men man skal skifte bus. Hvilken rute eller hvilke busser du tog, står stadig hen i det uviste. En dag sagde en kollega fx til mig: "Pludselig så jeg Søs ude foran Christiansborg". Vi blev så enige om, at det var dér, du skiftede, selvom det var lidt underligt, eftersom linje fem ikke kørte den vej. Da jeg om aftenen spurgte dig om det, så du bare på mig med dit glade ansigt. Det kunne du ikke svare på, men hjem kom du hver gang.

HØJSKOLER

Du har også været på højskoler i Spaniensgade, Randersgade og på Center for Specialundervisning for Voksne, CSV, i Husum. Det var spredt i perioden

1984-2004. Jeg kan huske, at vi sammen skulle indkøre dig med bus, hvor vi skulle skifte på hjørnet af Stengade og Nørrebrogade. Jeg tror, at vi skulle skifte til linje tre. Det gik meget fint. Du har så god stedsans, meget bedre end mig. På disse skoler blev du undervist i fordybelsesfag, musik og emnefag. Du var også på et dramahold, og du kunne godt lide at tage mikrofonen.

TURE MED STRANDPARKCENTERET

Du var på to meget vigtige ture, da du var på Strandparkcenteret. Den ene var en to-ugers tur til Færøerne med nogle af dine kammerater. På det tidspunkt var der på Strandparkscntret en færøsk socialpædagog, Anna-Kari. Hun syntes, at nogle af jer skulle se hendes dejlige ø, og du var en af dem. Den anden tur var med en flodbåd igennem Holland fra d. 19.-27. september 1988. I kørte i bus til Holland fra København. Begge ture var bare alle tiders. Da du var yngre, var du også på kanotur på en af de svenske søer. Det var to friske, unge socialpædagogpiger, der havde arrangeret turen, og I var en uge af sted. Det var en glad flok, som tog af sted, men de to unge piger var ikke friske, men trætte, da I kom til København igen. Jeg ville skrive dig op til næste års tur, men de sagde bare: "Aldrig igen". For dig var det en dejlig tur.

Sammen og hver for sig

HUSET SÆLGES

Nu kommer jeg til et af de ømme punkter i vores liv. Vi skulle sælge huset, skilles og finde en bolig hver især. For at forberede dig på dette gik på du på årskursus på CSV-Husum fra efteråret 2003 til 2004. Før vi fik vores boliger, var huset solgt. Så måtte jeg i gang med vores sagsbehandlere, for nu var vi på gaden. Charlotte Damsbo fik plads til dig på 'Albatros', min sagsbehandler skaffede mig en ældre bolig i Husum Vænge.

Som så ofte før, både med din skolegang og værksteder, holdt vi nu til i hver sin ende af byen, du i Sundbyvang på Amager og jeg i Husum. Godt, at vi havde bilen endnu. Tiden, der kom, var rigtig svær for os at komme igennem. Du var i en rum tid rigtig godt gal på mig, når du kom på besøg. Jeg var rigtig ked af at flytte fra dig og huset og brød ud i gråd med jævne mellemrum. Jeg kaldte i denne periode mig selv for "Tudemarie". Du tabte dig syv kilo. Ja, en overgang var det den rene elendighed (...)

FLYTNING

Du var på et aflastningshjem på Kjærstrupvej 24, da vi flyttede fra huset, og jeg blev hjulpet af blandt andre Marianne med at flytte og komme på plads. Marianne satte også dine ting på plads på 'Albatros', og vi kom på den måde let til vores flytning begge to. Det var sværere med følelserne. Dem skulle vi bearbejde hver for sig og sammen.

PÅ BESØG HOS MOR

Alt er kun en overgang, og det var dette også. Vi er faldet godt til begge to og deltager i socialt samvær og har fået venner i de nye omgivelser. Ligeledes er vi kommet hinanden nær på en anden måde – ligesom en mor og en kær datter, hvor datteren er flyttet hjemmefra. Nu kommer du på besøg mindst en gang om måneden i 4-5 dage på forlængede weekender samt til jul, påske, pinse og på forlænget ferie. Vi har beholdt nye og gamle ritualer i én pærevælling. Når du kommer, begynder du med at inspicere lejligheden og peger enten grinende eller nikkende, når der er noget nyt – som for at sige, at det er sjovt, eller at det godkender du. Bagefter begynder du at hive fat i mig og sige mor og sætte håndfladerne mod hinanden og under den ene kind, som du lægger på skrå. Det betyder, at jeg skal svare: "Ja, du skal sove hos mor i nat". Dette gentager sig flere gange, mens du er her (...)

TURE

Næsten hver dag, når du er på besøg, tager vi på ture. Nogle ture er faste begivenheder, andre mere ind i mellem. En fast begivenhed, som har været det i mange år, er, at vi går i biografen. Vi går også på museer, mest Louisiana, fordi vi også kan lide køreturen derop. Ofte tager vi også i Tivoli, fordi du har års- og ledsagerkort. Så er der Bakken, som vi besøger mindst én gang om året, hvor vi får os en hestevognstur. Den Blå Planet lægger vi også vejen forbi et par gange om året, mindst. Og så spiser vi en gang om året på den sejrende restaurant, Sagafjord, mens vi nyder udsigten. Ja, vi er godt i sving, mens du er hos

mor. Som før nævnt er vi begge glade for musik og bryder tit ud i sang, hvis de spiller en dejlig melodi i radioen. Nogle gange danser vi også til (...)

FREMTIDEN

I dag er du 56 år, Lille Hjerte, og fra det øjeblik, du kom til verden, opstod der samhørighed imellem os to. Vi har været sammen i tykt og tyndt hele dit liv. Dine første 44 år boede vi sammen i vores lille hus på Stenløsevej. I en kortere periode boede vi sammen med din far, og i en længere med din bror. Til sidst boede kun vi to i huset. Og jeg glemmer ikke, hvor ivrig du var efter at flytte ind i din brors værelse, da han flyttede. Det, som har været sværest for os begge to, var at flytte fra hinanden og tiden, der fulgte efter. Du tabte dig og var temmelig gal på mig. Du tænkte nok noget i stil med: "Hvorfor er vi ikke sammen mere? Og det er din skyld, mor!" Heldigvis havde denne periode sin tid. Sådant går det her i livet – og heldigvis også i dette tilfælde. I dag og i flere år er det gået os godt. Vi har skabt os en god tilværelse hver især og sammen.

Du kommer endnu glad til mor, og vi oplever stadig mange ting sammen. Vi nyder hinandens nærvær og oplevelser. Du kommer mindst 3-4 dage hver måned og over flere dage, når det er jul, påske, pinse og sommerferie. Mit hjem er også dit hjem, så længe jeg er her. Men du er også glad, når du skal af sted – hjem til 'Albatros' og din familie der. Og det gør mig glad og tryk. Når du rejser tilbage til 'Albatros', sender jeg breve til personalet og din kontaktperson, så de kan snakke med dig om vores oplevelser.

To labre larver, Søs og mor Erna, på stranden i Puerto Rico på Gran Canaria.

Søs foran sporgvognen i Disneyland.

Her er nogle udpluk fra det afsnit i psykolog Morten Hedelunds indledning, som beskriver betydningen af at kende og få videreført sin livshistorie. Ikke mindst for mennesker, der ikke selv kan huske den. Og hvis de kan, måske ikke selv kan fortælle den videre. Til slut er nævnt, hvilke temaer der yderligere behandles i indledningen

Søs og mor Erna på strøgtur og la Glace besøg i forbindelse med Ernas 87-års fødselsdag.

Livsvigtige livshistorier

Morten Hedelund starter med at fortælle, hvordan hans vej krydsede Erna og Søs:

"Forstå udviklingshæmmedes liv: Lille Hjerte – fortællinger om Søs" er et eksempel på og en udforskning af, hvordan udviklingshæmmedes livshistorier kan fortælles og formidles, når de pågældende ikke selv er i stand til det. Projektets hovedperson er Erna Rubjerg-Jensen, også kaldet Søs eller Lille Hjerte, en voksen udviklingshæmmede kvinde på 56 år, der bor på en institution på Amager. Søs har intet verbalt eller skriftligt sprog og kommunikerer med omverdenen via kropssprog og lyde, dog ikke i et omfang eller på en måde, hvor hun har kunnet bidrage til bogens tilblivelse. I stedet er den skabt i samarbejde med Søs' mor, Erna Rubjerg, som jeg har haft fornøjelsen af at have som deltager i Fortæl for Livet, et gruppeforløb, hvor ældre fortæller og lytter til hinandens livshistorier".

Fortæl for livet-grupperne foregår i regi af EGV. Ældre mennesker mødes i samtalegrupper, hvor de fortæller og lytter

til betydningsfulde historier fra hinandens liv. Hedelund fortæller videre: "I forbindelse med Fortæl for Livet udtrykte Søs' mor, Erna, ønske om at fortælle ikke blot sin egen, men også sin datters livshistorie. Gennem samtaler med Erna blev det klart, at hensigten hermed var dobbelt. Hun ønskede, at hendes datter skulle have et minde om sin mor og deres relation, den dag hun ikke længere lever. Samtidig lå det Erna på sinde, at både Søs og personalet omkring hende skulle have viden om Søs' liv forud for indflytningen på institutionen. Søs har, indtil hun var 44 år, boet og levet i et hus i Brønshøj sammen med sin mor, som hun også deler fornavn med. De to er tæt knyttet til hinanden, og Søs kommer stadig på besøg i Ernas ældrebolig i op til en uge ad gangen".

HVORFOR FORTÆLLE SIN – ELLER EN NÆRTSTÅENDES – LIVSHISTORIE?

"Livshistorier udtrykker noget afgørende om, hvad vi er i stand til, hvad vi står for, hvad der er vigtigt for os, hvem vi er, og hvordan vi er blevet sådan. Histori-

erne om vores personlige oplevelser, prøvelser og opnåelser igennem livet er essentielle for forståelsen af, hvordan vi er forskellige fra hinanden og individuelt særlige. Og hvis ingen kender til eller kun har et overfladisk kendskab til udviklingshæmmedes livshistorier, kan konsekvensen blive, at viden om, hvad der er af værdi i tilværelsen for den enkelte udviklingshæmmede ældre, går tabt. Dette kan blandt andet medføre dårligere kvalitet i plejen samt problemer i samarbejdet med personalet. Ifølge den norske specialist i udviklingshæmning, Britt Evy-Westergård, kan fortællingen af udviklingshæmmedes livshistorier derfor fungere som et værn mod undertrykkelse. Via livshistorier kan personale få bevidsthed om udviklingshæmmedes individuelle behov samt en forståelse af mulige årsager til den enkeltes handlemåde og adfærd i givne situationer. Men der findes også andre vægtige grunde til at fortælle udviklingshæmmedes livshistorier".

Søs og Henrik med Anker Jørgensen.

Hvem ville mon tro på den historie?

Søs og hendes kammerat, Henrik, fik foretræde for statsminister Anker Jørgensen i starten af 1980'erne, efter de var sluttet på Strandparksskolen. Forældrene syntes ikke, at det skulle stoppe der. Erna Rubjerg, der var HK-tillidsrepræsentant i Skibstilsynet, havde hevet Anker i frakkeskøderne og taget ham på ordet efter et møde på Christiansborg for tillidsfolk. Anker havde her fremhævet vigtigheden af voksenundervisning. Efter en sej kamp med Københavns Kommune, hvor Anker vistnok rumsterede lidt i kulisserne, bevilligede kommunen til sidst undervisning for Søs & co. i et lokale på Islands Brygge.

Sådan får du fat i bogen

Bogen er finansieret af fonden Ensomme Gamles Værn, der står bag projektet *Fortæl for livet*. Bogen kan downloades på egv.dk eller gratis rekvireres på egv@egv.dk eller tlf. 5060 5460. Hør mere om bogen og filmen hos Morten Hedelund på hedelundmorten@gmail.com.

UDVIKLINGSHÆMMEDE ÆLDRE – OG PROFESSIONELT PERSONALES VIGTIGE ROLLE

Der findes naturligvis også et latinsk ord for det at blive alene om betydningsfulde historier fra sit liv, nemlig narrativ ensomhed – der fører til social usynlighed. Når det gælder udviklingshæmmede spiller en del faktorer forstærkende ind. En enkelt iblandt dem kunne kaldes geografisk usynlighed, fordi de ofte lever uden for alfarvej.

Morten Hedelund skriver: "Udviklingshæmmede ældre er i en særligt udsat position i forhold til narrativ ensomhed og social usynlighed, da deres nære relationer ofte er få, ligesom personer, der kender til og kan bekræfte de betydningsfulde og personligt definerende episoder og hændelser i deres liv, ikke er mange. Dertil skal lægges, at udviklingshæmmedes liv i forvejen er kendetegnet ved usynlighed, fordi de lever på institutioner, hvor normalbefolk-

ningen ikke har sin gang. Narrativ ensomhed og social usynlighed er oplevelser, der tilsammen kan true menneskers oplevelse af, hvem de er. Det er fornemmelser, der kan indvirke på menneskers følelse af eksistentiel forankring og resultere i en fornemmelse af selvopløsning. Det mærkede en kvinde i *Fortæl for Livet*, som var blevet alene om at huske på historierne fra sit liv. Hun sagde: "Det er, ligesom om jeg er ved at fordampe eller sådan noget, fordi der er ingen, der kan huske mit liv. Jeg kan ikke tale med nogen".

"Denne kvindes udsagn vidner om, at identitet ikke synes at være en konstant eller givet størrelse. Identitet er snarere noget, der skabes og vedligeholdes, blandt andet via bekræftelse af sociale relationer (...) Og når de mennesker, der igennem et langt liv har været vidner til og bevidnet vores liv, falder fra, er det afgørende, at nye livsvidner træder til. For de fleste udviklingshæmmede ældre vil der kun være professionelt personale til at indtage denne rolle og funktion, og det er derfor afgørende, at de er klædt på til opgaven".

Hedelunds indledning til bogen rummer mange skarpe pointer om livshistorier og udviklingshæmmede. Og peger desuden på en bredere gyldighed af livshistorie-metoden. Blandt andet relevansen for demensramte og andre grupper, hvis egne fortællerstemmer er svækkede eller blevet stumme.

Hedelund opfordrer til at gå ombord i opgaven: "Formidlingen af fortællingerne fra Søs' liv har haft en fond og en psykolog i ryggen, men mindre kan også gøre det. Og ja, det tager noget tid og kræver en indsats, men det er ikke umuligt eller uoverstigeligt (...). Der foreligger efterhånden også flere elektroniske muligheder for at arbejde med livshistorier. Se for eksempel lifebio.com, hvor pårørende og personale kan arbejde med livshistoriefortælling på vegne af andre".

Ovenstående er plukket fra afsnittet 'Formål med livshistoriefortælling': De øvrige afsnit i den ti siders indledning er: Livshistoriearbejde som metode; Bogens tilblivelse; Etik og sandhed; Erfaringer og perspektiver.

empata
center for læring & æstetik

Deltager i udstillingen "Ud i Fremtiden" Roskilde 21 & 22 september 2016

Grusgraven 10 • 2880 Bagsværd • Telefon (+45) 44 490 490
info@empata.dk • www.empata.dk

4
PRO

Job og Erhverv

Der er også plads til dig

Pro4

Egestubben 3 • 5270 Odense N • Tlf. 6618 7444 • mail@pro4.dk • www.pro4.dk

Højskolen i Krummerup Specialskole med 25 års erfaring

Højskolen i Krummerup er en specialskole for udviklingshæmmede unge. Hos os er der plads til forskellighed, faglig fordybelse og læring der giver livsduelighed. Kom og besøg os - vi vil glæde os til at se dig. Læs mere på krummerup.dk

Højskolen i Krummerup
Socialpædagogisk Center
Næstved Kommune
krummerup.dk

Haldagermaglevej 6
4250 Fuglebjerg
telefon 5588 2360
Krummerup@naestved.dk

**HØJSKOLEN I
KRUMMERUP**
lær & bo

Fredericia Vandrerhjem og kursuscenter

Hold dit næste kursus i de skønne omgivelser på Fredericia Vandrerhjem og Kursuscenter...

Fredericia Vandrerhjem

Vestre Ringvej 98 - 7000 Fredericia

Tlf. 75 92 12 87

Jens Kromanns Vej 9
Snoghøj
7000 Fredericia
Tlf. 75 94 56 14

Aftenskolen for udviklingshæmmede.

Ring og rekvirer program for sommerhøjskoler, weekendkurser samt for undervisning i Kolding, Fredericia Vejle, Svendborg og Langeland.

DEN SELVEJENDE INSTITUTION OXEN

Siden 1987

„at leve et godt liv med Prader Willi Syndrom”

Oxen har en ledig plads.

Dagcentret Kærren har 4 ledige pladser.

Send os en mail på: oxen@bbsyd.dk

www.oxen-botilbud.dk

www.facebook.com/groups/botilbuddetoxen/

FÆLLESSKAB!
GENNEM FÆLLESSKAB OPSTÅR GODE RELATIONER

DSI HEDEHUSET I MARIAGER

- EN FORSKEL, DER GØR EN FORSKEL...

- Harlekin dagbeskæftigelse
- Botilbud
- §85 bostøtte
- Ressourceforløb
- Opholdssted for børn & unge
- Intern skole for børn, unge & voksne

VI BENYTTES

DSI HEDEHUSET
www.hedehuset.dk

Hvorfor nøjes med det næstbedste?

Mulighed for STU

En dagligdag sammen med syv ligesindede

Interessante og kompetencegivende moduler

LÆRESTEDET
MIKKELSHØJ
HÅNDEN PÅ HJERTET

www.mikkelshoj.dk

Det skrev vi...
for 16 år siden

1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001

UNGDOMSUDDANNELSERNE

FUU i Sønderjylland!

FUU er den betegnelse, indforståede – og det vil primært sige forældre til unge, studie- og erhvervsvejledere det offentlige sagsbehandlere – bruger om den fri ungdomsuddannelse, som er et uddannelsesstilbud til unge, der ikke kan finde eller har mulighed for at finde sig til rette i det traditionelle uddannelsessystem. Det særlige ved netop Sønderjylland er, at det er her 22-årige Peter Ellekjær og 24-årige Keld Ravn – som de første udviklingshæmmede i landet – har gennemført ungdomsuddannelsen. De fik papir på deres indsats ved et arrangement på Sønderborg Voksenskole den 15. juni

Peter og Kelds ungdomsuddannelse er blevet til i et samarbejde mellem Tønder Voksenskole, som leverede lærerkræfterne, og Voksenskolen i Sønderborg, der er det eneste sted i amtet, som indtil nu har fået Undervisningsministeriets godkendelse til at udbyde ungdomsuddannelsen til udviklingshæmmede.

EN LANG OG SEJ PROCES

Forstander Anders Thomsen fortæller, at det var en langvarig proces overhovedet at få ministeriets godkendelse til at anvende FUU-konceptet inden for det amtslige område. Han forklarer: - Den fri ungdomsuddannelse er således langt fra noget, voksenskolen lovmæssigt er forpligtet til. Men vi synes, at det var nødvendigt at afprøve modellen på vores gruppe af unge. Keld og Peter blev derfor en slags "prøveklude".

...

UDDANNELSESBEVISET

Som dimittend modtager man et uddannelsesbevis. Dette indeholder bl.a. en kort beskrivelse, af de uddannelses- og beskæftigelsesmæssige aktiviteter, den unge har fulgt i det 2-årige forløb.

...

MÅLSÆTNINGEN

Af uddannelsesbeviset fremgår også den målsætning, der har været gældende for hele forløbet. I Peter Ellekjærs tilfælde lød den:

"Afklare muligheden for valg af beskæftigelse i form af en beskyttet stilling som køkkenmedhjælper/butiksmedhjælper/biblioteksmedhjælper eller anden form for medhjælper eller beskæftigelse på beskyttet værksted for udviklingshæmmede."

En tilsvarende målsætning gjaldt den anden dimittend, Keld Ravn.

BEGGE FORLØB FØRTE TIL JOBS

Det er bare prikken over i'et at kunne konstatere, at de begge efter endt uddannelsesforløb – har sikret sig arbejde efter eget ønske. Peter Ellekjær fortsætter i Højer Brugs - dog går han nu fra fuld tid ned til 30 timer om ugen, så også hjemmedagen i bofællesskabet kan bibeholdes. Og Keld er blevet ansat i gartnerafdelingen på Materielgården i Tønder.

...

LAD IDEEN BREDE SIG

FUU i Sønderjylland er således en lykkelig historie. LEV håber, at Voksenskolen i Sønderborg har mod på at fortsætte modellen, så den vil komme endnu flere unge udviklingshæmmede til gode i det sønderjyske. Vi håber også, at andre voksenskoler landet over vil finde ideen rigtig og spændene og får lyst til at tage handsken op.

I Sønderborg har de erfaringerne – de vil sikkert gerne dele dem med andre!

FORMANDS- VALG

Sytter Kristensen stopper som landsformand i LEV i forbindelse med repræsentantskabsmødet den 5.-6. november i år. Ved redaktionens slutning på dette blad havde to kandidater meldt sig. På denne og de følgende sider kan du læse de to kandidaters præsentation af sig selv, mærkesager, og hvorfor de stiller op til posten.

Fristen for opstilling til formandsposten er fire uger før repræsentantskabsmødets afholdelse, så der kan have meldt sig flere kandidater efter redaktionens afslutning. Man vælges i fire år til formandsposten, som er en fuldtidsstilling.

AF FINN THRANUM ■

Mit navn er **Finn Thranum**, og jeg stiller op som kandidat til ny landsformand i LEV

Derfor stiller jeg op som kandidat til formandsposten

Baggrunden for mit kandidatur er, at jeg meget gerne vil kæmpe for udviklingshæmmede og deres rettigheder til et ligeværdigt, anstændigt og meningsfyldt liv i et tæt samarbejde med LEVs medlemmer, kredsene, repræsentantskabet, hovedbestyrelsen, forretningsudvalget og personalet i LEVs sekretariat.

Min storebror, Ole Thranum Poulsen på 67 år, er udviklingshæmmet efter en fødselsskade, hvilket betyder, at jeg i hele mit liv har haft berøring og kendskab til udviklingshæmmede – herunder LEV.

Ole gik på Kroghs Gade Skole i Aarhus – dengang en skole for udviklingshæmmede – hvor han lærte meget fagligt og kreativt, blandt andet at læse,

skrive og ikke mindst en styrkelse af hans kunstneriske evner.

Senere kom Ole på forskellige beskyttede værksteder – først i Aarhus og senere i Silkeborg. På den måde har jeg fulgt min storebror tæt på en lang og god livsrejse igennem seks årtier.

Ole bor i Bofællesskabet Sandvejen i Silkeborg og arbejder tre dage om ugen med kunst på Lysbro Skolen.

De sidste ti år har jeg taget over omkring Ole – statusmøder, økonomi og alt det praktiske, og vi har jævnligt brødreweekend hjemme hos min familie, ligesom vi ofte har hygget os til den årlige Sølund Festival. Ole trives og nyder livet .

I januar 1998 mødte jeg som nyvalgt socialudvalgsformand i Odder Kommune, sammen med næstformand Niels Rosenberg – senere kendt som KLAP konsulent i LEV – en række forældre, som kæmpede for etablering af et nyt bofællesskab for udviklingshæmmede. Det lykkedes at få opbakning fra byrådet, og i efteråret 2001 flyttede 21 beboere ind i det nyopførte bosted Åhusene i Odder, hvilket jeg naturligvis betragter som min største politiske bedrift i den byrådsperiode.

I perioden fra 2006 til 2010 var jeg den første kommunekredsformand for LEV i Odder og på Samsø.

Jeg er 60 år, og gift med Britta, som er anæsthesisygeplejerske på Horsens Sygehus. Jeg bor i Hou og er "far til fire" dejlige piger i alderen fra 21 til 34 år. Den ældste datter har en søn på fem år, så jeg er også morfar til Oliver. Min yngste datter er født med generelle indlæringsvanskeligheder, hvilket betyder, at min hustru og jeg igennem 21 år har hjulpet, støttet og kæmpet for at vores datter også i fremtiden vil få et godt og værdigt liv med de udfordringer og kvaliteter, hun har med i rygsækken. Hus, have, sejlbåden og ikke mindst familien fylder meget i min fritid. Jeg dyrker lidt motion – svømning, cykling og løb.

Min skolebaggrund er en realeksamen, en redder-uddannelse, en lederuddannelse internt i Falck og en del merkonomfag indenfor ledelse, personaleadministration og økonomi.

I gennem de sidste 42 år har jeg i mit hovederhverv været ungredder, redder, redningsfører, udrykningsleder, stationsleder, uddannelsesleder, beredskabsrådgiver, centerleder, områdeleder, distriktsleder, amtsvagtcentralleder, vicedirektør, ambulancechef, HR-ansvarlig og strategisk rådgiver.

Jeg har været aktiv i lokalpolitik siden 1981, hvor jeg første gang blev valgt til et byråd i Hinnerup Kommune, senere har jeg været byrådsmedlem i Odder Kommune af flere omgange. I sidste valgperiode var jeg medlem af Folketinget valgt i Østjylland.

Jeg har efterfølgende fravalgt muligheden for at blive folketingskandidat i en større opstillingskreds, idet jeg det sidste år har overvejet og besluttet at stille op som kandidat til formandsvalget 2016 i LEV.

Mit politiske fokusområde har altid været social- og sundhedspolitik. Jeg har et godt netværk i kommunal-, regions- og landspolitik, også til embedsfolk. Jeg kender en stor del af de nuværende medlemmer af Folketingets Social- og Indenrigsudvalg, og som forhenværende MF'er har jeg fri adgang til Christiansborg.

Jeg finder LEVs synlighed meget relevant også i fremtiden. Her er masser af politiske emner, som skal markeres og kæmpes for til gavn for udviklingshæmmede: Førtidspensionsreformen – kontanthjælp og pension, medborgerkab – del af lokalsamfundet, ledsagelse – nej til brugerbetaling, bofællesskaber ikke for store, rimelige boligudgifter, værgemål og demokratiske rettigheder, ny servicelov og retssikkerheden, ret til beskæftigelse og aflastning, kæmpe mod besparelser på bostederne, kost, sundhed og motion. Jeg er klar!

Finn med sin bror Ole.

Nedenfor ses de tillidshverv som jeg tidligere har været valgt til:

- 73 - 74 Eleverrådsformand på Elise Smiths Skole
- 79 - 82 Grundejerforeningsformand
- 82 - 85 Byrådsmedlem i Hinnerup Kommune
- 82 - 85 Medlem af Undervisnings- og Kulturudvalget
- 82 - 85 Medlem af Brandkommissionen
- 82 - 85 Bestyrelsesmedlem i børnehaven
- 82 - 84 Bestyrelsesmedlem i vuggestuen
- 94 - 98 Skolebestyrelsesformand, Hou Skole
- 97 - 98 Formand for Odder Polo- og Svømmeklub
- 98 - 01 Byrådsmedlem i Odder Kommune
- 98 - 01 Socialudvalgsformand
- 98 - 01 Økonomiudvalgsmedlem
- 06 - 16 Medlem af Beredskabskommissionen
- 06 - 16 Næstformand, Hou Maritime Idrætsefterskole
- 06 - 10 Bestyrelsesmedlem, Danske Handicaporganisationer
- 06 - 10 Kommunekredsformand, Landsforeningen LEV, Odder/Samsø
- 06 - 10 Medlem af det Lokale Beskæftigelses Råd
- 06 - 10 Medlem af Taksations Udvalget
- 10 - 13 Byrådsmedlem i Odder Kommune
- 10 - 13 Næstformand i Udvalget for Social og Sundhed
- 10 - 13 Næstformand i Handicaprådet
- 11 - 15 Folketingskandidat i Østjyllands Storkreds
- 11 - 15 Folketingsmedlem

FORMANDS- VALG

AF TONNY MORTENSEN ■

Repræsentantskabsmødet står for døren, og vi skal have valgt en ny landsformand, efter at Sytter Kristensen har valgt ikke at genopstille.

Jeg har – efter at have overvejet det grundigt sammen med min familie – valgt at stille op til posten – og hvorfor så det?

Derfor stiller jeg op som kandidat til formandsposten

Min interesse for LEV blev skabt, da min datter Mette blev født. Hun er netop fyldt 26 år.

Mette har Downs syndrom, og som alle vores medlemmer er det hendes lod i livet, at hun og vi har det handicap med i bagagen gennem hele livet. For os som familie betød det, at vi pludselig blev "ramt" af en anden hverdag, end den vi havde forestillet os før fødslen, og vi skulle i løbet af meget kort tid forholde os til en lang række udfordringer.

Der gik ikke mange dage, inden vi fik kontakt til LEV, som hjalp os med at finde rundt i alle de ting, vi nu skulle forholde os til. Vi blev hurtigt medlemmer af LEV, og jeg besluttede i løbet af Mettes første leveår, at jeg ville være med til at hjælpe andre familier og handicappede i samme situation som os.

Jeg blev først medlem af LEVs amtskreds' bestyrelse i Sønderjylland for så kort tid efter at blive valgt ind i hovedbestyrelsen, som jeg har været medlem af siden. Bortset fra en enkelt valgperiode har jeg i cirka 15 år været medlem af forretningsudvalget og i flere perioder været næstformand for foreningen. Jeg har derfor et stort kendskab samt en vægtig ballast og viden til at stå i spidsen for en organisation som LEV.

Som formand vil jeg særligt arbejde for:

- Retssikkerhed og rettighedssikkerhed
- Større synlighed gennem fokussager
- Større samhørighed i organisationen – vi løfter bedre i flok
- Øget indsats for at hverve medlemmer

RETSSIKKERHED OG RETTIGHEDSSIKKERHED

Danmark har traditionelt haft et stærkt værdisæt, når det kommer til handicappede og mennesker med udviklingshæmning. Vi er og har været et af de lande i verden, hvor man som handicappet har den bedste tilværelse. Sådan skulle det gerne blive ved med at være.

Jeg oplever desværre en kedelig tendens til, at der kommer et stadigt stigende pres på de værdier og de ressourcer, vi som samfund vælger at anvende på vores "svage". Det gør LEVs arbejde endnu mere vigtigt, end det har været historisk.

Et eksempel er de forringelser i service-loven, som socialministeren har foreslået, hvor retten til dagligt miljøskifte og en meningsfuld hverdag med aktiviteter, afveksling og passende udfordringer er på spil. Bliver reglerne en realitet, så er det min frygt, at en række af vores medlemmer vil opleve, at deres tilbud fremadrettet fuldt og helt vil være centreret om hjemmet. Det er efter min mening ikke værdigt, og vi skal derfor arbejde endnu hårdere på at informere politikerne, at når de skal

have de økonomiske ender til at mødes, så er der forskel på "need to have" og "nice to have". I min verden hører et værdigt liv, hvor man også kommer uden for hjemmets fire vægge, til den første kategori. Samtidig mener jeg, at det er en menneskeret.

Dette er blot et eksempel, og jeg vil have fokus på, at handicappede trygt kan sove med visheden om, at vi kæmper benhårdt for at sikre deres rettigheder – det kalder jeg rettighedssikkerhed.

Ud over at arbejde for handicappedes rettigheder ser jeg et stadigt større behov for at sikre, at de rettigheder, som vi allerede har sikret, ikke bliver forringet igen. Gang på gang oplever jeg, at kommuner mv. ser stort på forvaltningsregler, laver usaglige skøn og andre ting, man som borger kun kan skamme sig over foregår i dagens Danmark. Det kan vi selvsagt ikke acceptere, og derfor skal og må vi fortsat have fokus på handicappedes retssikkerhed.

FOKUSSAGER

Jeg tror meget på, at en af måderne, hvor vi kan få mest muligt ud af vores ressourcer – noget jeg som næstformand og medlem af hovedbestyrelsen har været med til at arbejde på – er det vi i landsforeningen kalder fokussager.

Målet med fokussager er, at hele organisationen – både centralt og lokalt - arbejder og har fokus på én og samme sag på samme tid. Som mange af jer nok ved, så er den første fokussag – førtidspensionen - allerede sat i søen i efteråret, og indtil videre har der været en fantastisk opbakning fra hele foreningen. Jeg tror stærkt på, at det kan betyde, at effekten af vores indsats går fra at være et bølgeskvalp, til at vi samlet kommer som en tsunami.

Det er vigtigt, at vi får valgt de rigtige fokussager, og at vores budskaber og kommunikation er barberbladsskarpe, og som formand vil jeg aktivt arbejde for, at vi gør endnu mere for at udvikle og optimere brugen af fokussager.

STØRRE SAMHØRIGHED

For at vi bedst kan lykkes i det stormfyldte farvand, vi befinder os i, så skal vi i større grad end hidtil have hele organi-

sationen til at arbejde som ét hold. Vi skal blive endnu bedre til at udnytte alle de mange kompetencer og ressourcer, vi har i organisationen, og vi skal skabe en følelse af, at alle har en andel i de succeser, vi skaber – det tror jeg blandt andet på vil ske gennem fokussagerne, da vi får et kollektivt ansvar for at noget lykkes.

Det er ikke formanden, hovedbestyrelsen, sekretariatet eller kredsene, som alene skaber de bedste resultater. Det gør vi, når vi løfter i flok og aktiverer den kæmpe store muskel, vi i fællesskab udgør.

Ud over vores interne samhørighed så ser jeg det som en af mine store opgaver – hvis jeg bliver valgt som formand – at vi også får en styrket samhørighedsfølelse med de andre handicaporganisationer. Jo større vi er, des større styrke taler vi med.

ØGET INDSATS FOR AT HVERVE MEDLEMMER

Vi har – gennem de sidste mange år – oplevet et vigende medlemstal, på trods af at det har haft et stort fokus – også hos mig. Jeg vil have endnu mere fokus på at hverve medlemmer, da medlemmerne er forudsætningen for alt, hvad vi laver. Og dette er et af de tilfælde i livet, hvor størrelsen rent faktisk gør en forskel!

Jo flere medlemmer vi er, des større røst og styrke taler vi med i offentligheden. Derudover har medlemstallet (og kontingentkronerne) direkte indflydelse på, hvad vi som forening kan udrette, og jeg vil gøre mit yderste for at sikre, at vi har medlemmer og økonomi til, at vi som forening når de mål, vi har sat os for.

AFSLUTNING

Bliver jeg valgt til landsformand, vil jeg se det som min primære opgave at stå i spidsen for et af de stærkeste hold, der findes inden for interesseorganisationer, og mit primære fokus er, at det er holdet, der skal lykkes.

Ved næste repræsentantskabsmøde vil jeg gerne måles og vurderes på de resultater, som landsforeningen har opnået. Hvad jeg som formand har nået er underordnet – det vigtige er, hvad VI som landsforening har opnået.

Tonny med sin datter Mette.

LEV REPRÆSENTANT- SKABSMØDE

5.-6. november 2016

Se lev.dk
for nyt om
repræsentant-
skabsmødet

Job til alle

klapjob.dk

Er du på førtidspension eller ved at være færdig med en STU? Og kunne du tænke dig et job? Så kontakt KLAP...

Job til førtidspensionister

Et projekt under
Landsforeningen
LEV

KLAP (kreativ langsigtet arbejdsplanlægning) er et projekt under Landsforeningen LEV, der arbejder for at skaffe skånejob til mennesker med kognitive vanskeligheder. KLAP har en række landsdækkende aftaler med virksomheder om at skabe jobmuligheder, ligesom vi har et landsdækkende team af jobkonsulenter som er klar til at hjælpe. KLAP har bla. samarbejde med Sunset Boulevard, McDonalds, Irma, Rema 1000, Silvan, Matas, Færgen, Bilka, Føtex, Steen & Strøm, Danske Diakonhjem, Region Nordjylland og Region Midtjylland.

Enhver opgave i
el-installationer udføres...

HARLEV-EL

Aut. El-installatør
Brian Pedersen

Edelhofvej 3
8462 Harlev J

86 94 10 59

Fysisk aktivitet, sund kost og sanseintegration danner grundlag for indlæring.

Specialskolen Bramsnæsvej er en innovativ, helhedsorienteret privat specialskole, samt døgn- og aflastningstilbud med fokus på udvikling og trivsel for børn og unge med særlige behov. Skolen er beliggende i skønne naturomgivelser ned til Isefjorden.

Vi har vores udgangspunkt i neurologien, med viden om hjernens funktion og dysfunktion, understøttet af nyere teorier og forskning inden for neuropædagogik og neuropsykologi.

Vi vægter kost, fysisk aktivitet og sanseintegration meget højt, da vi mener, at de tre dele danner grundlag for indlæring og neurologisk udvikling.

Specialskolen Bramsnæsvej samt
Døgn- og Aflastningstilbud ApS
Bramsnæsvej 2, Ejby
4070 Kirke Hyllinge
info@bramsnaesvej.dk
Telefon: 4643 8676

www.specialskolenbramsnaesvej.dk

NYHED

**Nu kan du betale
med OK's app,
når du tanker**

Download OK's app
eller SMS "App" til 1912

Med OK's nye betalingsapp kan du klare betalingen af benzin, diesel og væsk på din mobiltelefon. For at bruge app'en skal du have et OK Benzinkort eller OK Erhvervskort, og du kan selvfølgelig stadig støtte lokalparten.

OK

Udviklingshæmning og synshandicap

Bofællesskaberne Inge og Sofie Marie
– Ringsted

www.mariehjem.dk/ingesofie
Mail: ingesofie@mariehjem.dk

Bofællesskaberne Inge og Sofie Marie er for unge/voksne med udviklingshæmning og synshandicap, samt moderat fungerende med Autisme spektrum forstyrrelser (ASf) og eventuelle ledsagende udviklingsforstyrrelser og/eller psykiske overbygninger. Det er vores mål, at skabe rammerne for et trykt og meningsfyldt liv samt vedligeholde og videreudvikle livskompetencer således, at beboerne på sigt behøver mindre støtte i hverdagen. Vi råder over 36 lejligheder fordelt på 2 huse med hver deres målgruppe, oprettet som 2 bo-afdelinger efter Almenboliglovens §§ 105, stk. 2 samt 110, stk. 2 og 4. Ringsted kommune har godkendt Bofællesskaberne som et privat tilbud og drives som en non-profit selvejende institution under Fonden Mariehjemmene. – Beboerne modtager støtte efter §§ 83, 85 og 87 i SEL.

KEMP & LAURITZEN

EL-INSTALLATION

RØR / VVS

VENTILATION

TEKNIKENTREPRISER

Roskildevej 12
2620 Albertslund
Tlf: 4366 8888
kemp-lauritzen.dk

Forglemmigej: LEV Frederiksberg gjorde udviklingshæmmede synlige

Fredag den 26. august gjorde Landsforeningen LEVs lokalafdeling på Frederiksberg opmærksom på mennesker med udviklingshæmnings vilkår i forbindelse med den årlige Forglemmigejdag

De fleste vil nok sige, at der skal være plads til alle mennesker, uanset hvor perfekte eller uperfekte de end måtte være. Men i realiteten skal der hele tiden arbejdes hårdt for at sikre, at dem, som på en eller anden måde kan fremstå anderledes, også får en plads i samfundet og en værdig behandling fra systemets side.

Dette var netop omdrejningspunktet for LEV Frederiksbergs markering af Forglemmigejdagen den sidste fredag i august. På en stor stand i Frederiksberg Centeret talte de frivillige fra lokalafdelingen med de handlende i centret om, hvad livsvilkårene er for mange mennesker med udviklingshæmning – og hvad man kan gøre for at forbedre disse vilkår.

For at skabe opmærksomhed om LEVs arbejde for udviklingshæmmede havde de frivillige derudover arrangeret en udstilling og en konkurrence om at vinde biografbilletter til en valgfri film. Billetterne kunne man vinde ved at svare på nogle spørgsmål om LEV ud fra

udstillingens tekster om organisationen, og et hold skoleelever fra Herlev var særligt ivrige efter at deltage i denne konkurrence.

LEV Frederiksberg uddelte også vindmøller med LEVs logo, og de var særligt populære hos børnefamilierne.

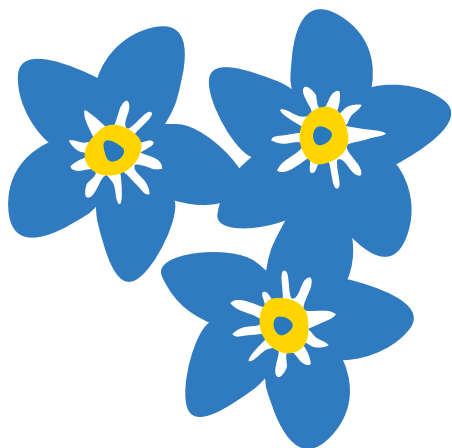
POSITIVT OVERRASKET

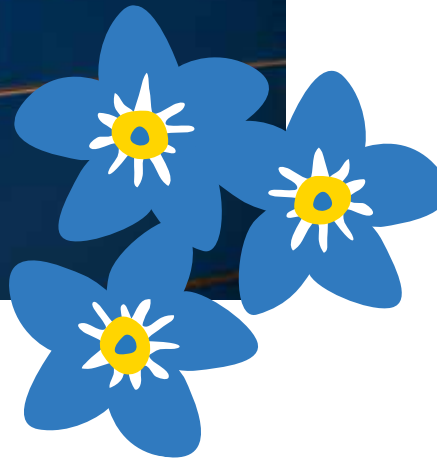
Wibeke Vadstrup var initiativtager til LEV Frederiksbergs udgave af Forglemmigejdagen. Hun siger om dagen:

- Forglemmigejdagen havde flere forskellige formål. Det primære var at få opmærksomhed til LEV. Det var det allervigtigste. Vi vil også gerne have flere medlemmer, og så vil vi gerne have nogle frivillige, som kan komme, når vi har brug for det. Vi lavede en konkurrence for at give folk lyst til at se lidt nærmere på vores udstilling.

Hvordan oplevede i dagen?

- Jeg var positivt overrasket. Der kom utrolig mange mennesker. Vores tæller siger over 150. Vi har også fået fem frivillige, som har sagt ja til at komme,

når vi har brug for dem. Vi havde faktisk ingen, da vi startede. To af dem kendte vi i forvejen, men de andre er nye.

- Der var over 50 med i vores konkurrence. Det var da nemme spørgsmål, bevares. Og så havde vi lavet det sådan, at alle spørgsmålene kunne man besvare, hvis man gik rundt og kiggede på udstillingen. Så fik vi også jaget folk derhen, siger Wibeke Vadstrup.

Hvordan havde I organiseret dagen?

- Jeg bad om et møde med Frederiksberg Centeret i marts måned, og de har været overordentlig beredvillige. Vi måtte gerne komme, og vi skulle ikke betale fem flade øre for at være der. Det var helt gratis. Og vores invitation har stået en måned på centrets hjemmeside, også helt gratis. Centret har behandlet os rigtig godt.

- Det var fra ni om morgenen til klokken syv om aftenen, vi skulle stå der. Det er vel en ti timer, der skulle dækkes. Nogle frivillige fik fire timer, og andre fik kun en enkelt. Vi lod folk byde ind selv. Der

var også en, som tidligere havde siddet i bestyrelsen, der gerne ville give en hånd med. Det er jo mange timer at dække, og som udgangspunkt skulle der være to på vagt hele tiden som minimum.

- Frederiksberg Centeret ønskede, at vi var der i hele deres åbningstid. Og Føtex åbner klokken otte. Det sagde vi, at vi ikke kunne overkomme, men klokken ni ville de gerne acceptere.

- Det har noget at gøre med, at selvom de fleste forretninger først åbner klokken ti, så er dem, der åbner klokken ni også med til at betale huslejen. Det ville være irriterende for dem, hvis aktiviteterne først starter langt inde i deres åbningstid. Det er fair nok, at man stiller sådan nogle krav. Jeg sagde til dem (red. Frederiksberg Centeret), at vi lukkede ved syv-tiden, og reelt lukkede vi klokken halv syv. Der kunne vi ikke mere. Vi var simpelthen trætte.

Hvordan fik I frivillige?

- Vi har ringet rundt til venner og bekendte og prøvet at finde nogen, for

bestyrelsen kunne ikke klare det alene. Jeg tror, der har været fire, som vi ikke kendte, altså uden for bestyrelsen, der deltog. Det vil sige, jeg kendte nogle af dem, fordi de sidder i forskellige forældreråd. Jeg ringede rundt til folk, som jeg forestillede mig ville give en hånd med, og det ville de også gerne. Det var meget nemt.

Tidligere var Forglemmigejden lig med salg af små mærker. Men Wibeke Vadstrup forklarer, at de er gået bort fra at sælge mærker som en del af deres aktiviteter på Forglemmigejden. Hun fortæller, at mærkesalget bliver opfattet som gammeldags, og at der ikke længere er den store interesse for at købe dem.

Landsforeningen LEVs lokalkreds på Frederiksberg gik i stedet all in på at gøre de handlende opmærksomme på deres arbejde for udviklingshæmmede og deres pårørende.

LEV-kontakten

Regionalt opdelt

1000 - 2990

Styrke til at være noget for andre

www.sl.dk

SOCIALPÆDAGOGERNE

CURACON
Vil bygger med os

Vi tilbyder gratis

CURACON A/S
Marielundvej 48 B • 2730 Herlev
E-mail info@curacon.dk • www.curacon.dk
Telefon (+45) 44 53 24 60

4000 - 4990

MARJATTA

Tilbud til mennesker med udviklingsforstyrrelser og udviklingshæmning: Skolehjem, ungdomsuddannelse, voksencentre og værksteder

Strandvejen 15 • 4733 Tappernøje • Tlf. 55 96 51 19
E-mail: marjatta@marjatta.dk • www.marjatta.dk

8000 8990

English Pub

Silkeborgvej 249 • 8230 Åbyhøj
Tlf. 86 14 84 00

Oplev lamaerne på vandretur og besøg.

En stor oplevelse for børn og voksne.

www.ebeltoft-lamaer.com
Dråby Strandvej 5 • 8400 Ebeltoft
☎ 40 47 39 32 • ☎ 86 30 00 34
info@ebeltoft-lamaer.com

6000 - 6990

Alt i vægte
SYLVÆFA

1923-2014

Syddjyllands Vægtfabrik

v/ **F. E. Jensen**
Albuen 4 • 6000 Kolding
Telefon 75 52 05 30 • Bil 20 44 15 10
Fax 75 52 16 00

info@vejestyr.dk • www.vejestyr.dk

9000 - 9990

Teglvangenget 54 Als
9560 Hadsund
Tlf. 98 58 18 58
www.hvem-kan.dk

Den selvejende institution
HVEM • KAN
Voksen-socialt opholdssted

3700 - 3790

Bo- og dagtilbuddet Røbo
- støtter LEV

Aut. Kloak- og murermester

Preben Mikkelsen

Trehøjevej 74, 6973 Ørnhøj
Telefon 97 38 61 85
Bil 40 29 61 85

KLOAK-, BETON & MURERARBEJDE

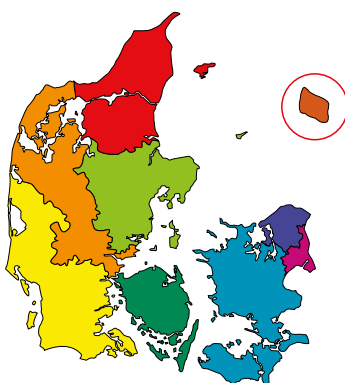
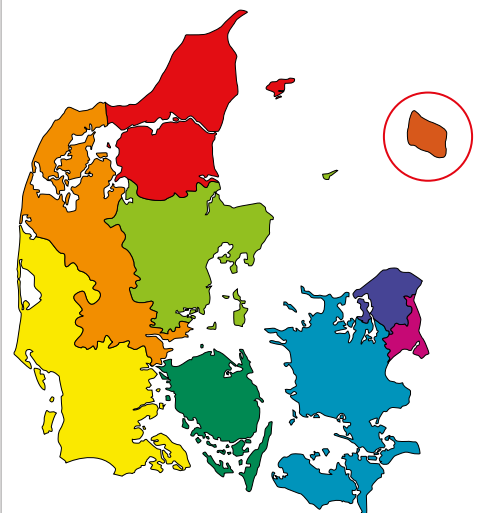

7000 - 7990

ab Metal

www.aluminium.dk

Pantervej 7 • 7700 Thisted
Tlf. 97 92 47 11

octopus+co.

32 51 55 11

gaver • gimmicks • give-aways

MALERFIRMA
E. SKOVSGAARD ApS

 GARANTI PÅ KVALITET

Stenhøj 6 • 8520 Lystrup • Tlf. 86 21 60 11
Internet: www.e-skovsgaard.dk

Danmarksvej 34 • 8660 Skanderborg

Tlf.: 86 52 22 00

tress@tress.dk • www.tress.dk

ORGANISATIONEN

NORD HØJ

Hovedkontor: Niels Bohrs Vej 6 • 6000 Kolding
Tlf. 40 23 70 23 • E-mail: nordhoj@kolding.dk

Relation - Udvikling - Produktion
www.nordhoj.dk

Andreas Exner - Smykkeværkstedet

Østergade 34 | 6500 Ringkøbing

Tlf. 9732 5622 | M. 2629 5622

info@andresexner.dk

www.andresexner.dk

UNGDOMSUDDANNELSESCENTER MAGLEMOSEN

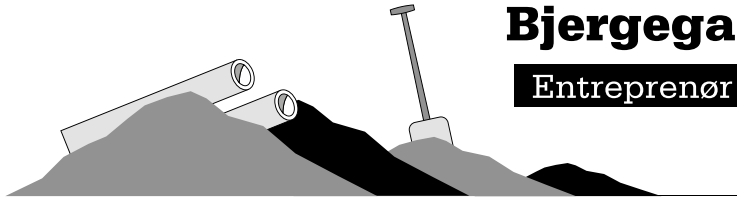

Ungdomsuddannelse under STU

Ungdomsuddannelsescenter Maglemosen er et uddannelsesstilbud til unge mennesker mellem 16 og 25 år. Uddannelsesstilbuddet gives til unge udviklingshæmmede, der efter endt grundskoleundervisning, fortsat har behov for specialundervisning, værkstedsaktivitet eller tilsvarende som forberedelse til voksenlivet og som ikke kan indgå i de ordinære uddannelsesstilbud. Der kan tilrettelægges særlige forløb under Lov om specialundervisning for voksne.

- Individuelt tilrettelagt uddannelsesstilbud
- Undervisningsaktiviteter, eksterne praktikforløb, liniefag
- Sociale og pædagogiske aktiviteter
- Optagelse kan foregå løbende

Magleparken 1 • 2750 Ballerup • Tlf. 44 77 61 01 • maglemosen@balk.dk • www.maglemosen.dk

Bjergegaard & Ottesen

Entreprenør og aut. kloakmester

Telefon 8657 2175

V. Viggo Ottesen
Industrivej 47, Stilling
www.bjergegaard-ottesen.dk

Clausholm Slot

Clausholm 308 · Voldum · 8370 Hadsten
Fax 86 49 16 01 · **Telefon 86 49 16 55**
www.clausholm.dk

ØSTER SKERNINGE
AUTOVÆRKSTED

Øster Skerningevej 17B, Ollerup
5762 Vester Skerninge
Tlf: 6224 1349
Email: info@oe-skrauto.dk
www.oe-skrauto.dk

World leader in CO₂ technology

UNION
ENGINEERING

Reliable solutions by dedicated people

Snatemosevej 27 • DK-7000 Fredericia • Tlf.: +45 7620 7700

Aktivitetscenteret Kellersvej

Dagtilbud for voksne udviklingshæmmede

Mangfoldighed og muligheder

Fleksibilitet • Oplevelser • Neuropædagogisk tilgang • Dyrehold og ridning
Mulighed for halvtidspladser • Cafe Dukkehuset

Kellersvej 13, 2860 Søborg • Tlf. 39 57 33 60
www.gladsaxe.dk/a-c-kellersvej

HOLMSGAARD [®]
Rådgivende ingeniører

- det bæredygtige fundament for dit byggeri
www.holmsgaard.com

REPARATION · NYBYGGERI

Vi udfører og giver gerne uforbindende tilbud på alt indenfor:

VVS

- naturgas
- solvarme
- vand
- varme
- sanitet

Ribe V·V·SERVICE

Ribe VVS Service A/S
Ørstedvej 1 • 6760 Ribe

75 42 06 21

Navigatio

Har du et barn

med autisme, ADHD eller udviklingshæmning?

Er det en udfordring at få hverdagen til at hænge sammen?
Er det svært at navigere i samarbejdet med det offentlige og skolen?

Navigatio kan være med til at skabe overblik, reducere stress, målrette indsats og tydeliggøre jeres hverdag for samarbejdspartnere.

Kontakt mig og få en uforpligtende snak om jeres situation og hvordan jeg evt. kan jeg hjælpe jer.

Se mere på
www.hanskastbjerg.dk
60 54 00 74

LEV Ringsted og
LEV Slagelse/Sorø
arrangerer

FÆLLES BIOGRAFTUR

LEV Ringsted og LEV Slagelse/
Sorø arrangerer i år i fællesskab
en gratis biografur.

Den udvalgte film er
Familien Jul i nissernes land.

Den fælles biografur er lørdag
den 19. november kl. 14.00
til 16.00 i Victoria Teatret,
Storgade 15, 4180 Sorø.

Tilmelding kan ske på mail:
mariannekarl@mail.tele.dk
eller på tlf. 4010 9330.

Sidste tilmeldingsfrist er fredag
den 11. november 2016.

Følg og deltag i debatten

Besøg LEVs
facebookside og
like, del og deltag
i debatten!

LEVs AFTEN- TELEFON

Konflikter?

Sorg?

Problemer i familien?

Har du brug for at tale om emner, der berører udviklings-
hæmning? Så ring på LEVs Aftentelefon på tlf. 2851 5252.
Her sidder frivillige klar ved telefonen fra kl. 19.00-21.00
hver tirsdag.

HUSK: LEVs Aftentelefon til-
byder ikke juridisk rådgivning
eller rådgivning om mere kom-
plekse problemstillinger – her
henvises der til LEVs telefon-
og netrådgivning.

LEVs
aften-
telefon

2851 5252

Borgerens inklusion i lokale fællesskaber

'Borgerens inklusion i lokale fællesskaber' er en ny udgivelse, der formidler forskningsresultater fra et forsknings- og udviklingsprojekt igangsat af Region Sjælland for at få større viden om mulighederne for inklusion i lokale fællesskaber for unge med vidtgående handicap.

Forskningsprojektet er udført af forskere fra Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet.

Undersøgelsen omfatter tre botilbud med tre forskellige målgrupper. Det drejer sig om Synscenter Refsnæs - unge med synshandicap, Glim Refugium - unge med sindslidelser samt Bo og Naboskab Sydlolland - voksne med udviklingshæmning.

Det fremgår af undersøgelsen, at hæmmende faktorer for inklusion i lokale fællesskaber især kan lokaliseres udenfor beboernes hverdagsliv på botilbuddene. En udviklende indsats må derfor omfatte lokalområdet samt samfundsmæssige forhold. Faktorer, der fremmer inklusion i lokale fællesskaber, kan især identificeres hos beboerne i hverdagen. Derfor må beboernes ressourcer og inddragelse af disse have større bevågenhed.

Viden bygger på observationsbesøg og interview med beboere og medarbejdere på de tre botilbud samt interview med socialrådgivere fra seks kommuner i Region Sjælland.

Bogen henvender sig til praktikere, studerende og undervisere på det

socialfaglige og socialpædagogiske felt samt til beslutningstagere i kommuner og regioner.

Borgerens inklusion i lokale fællesskaber

Af Anne Breumlund, Inger Bruun Hansen og Grit Niklasson
Aalborg Universitetsforlag
Pris: 250 kr.

Borgerens inklusion i lokale fællesskaber

Anne Breumlund, Inger Bruun Hansen, Grit Niklasson

Foto: Thomas Schiermacher

REJSEGILDE PÅ FØRSTE DEL AF **KÆMPE** BOLIGPROJEKT

I slutningen af september var der rejsegilde på første del af et stort boligprojekt for mennesker med handicap i Ebberød i Nordsjælland. Første etape består af 46 boliger, men når det står helt færdigt, så vil der være 100 boliger til handicappede, skriver Rudersdal Avis.

De 100 boliger kommer til at ligge på en del af det område, der i sin tid husede den store åndssvageanstalt Ebberødgaard, senere kaldet Svane-parken. I 0'erne blev det ellers besluttet at sælge en række af de gamle anstaltsbygninger til almindelige ejerboliger. Dog bor der stadig en del mennesker med udviklingshæmning og andre handicap på området, ligesom der er forskellige værksteder og døgntilbud til handicappede.

Med de nye 100 boliger vil der imidlertid være tale om end delvis tilbageflytning af mennesker med handicap til Ebberødgaard-området.

I LEV Bladet har vi tidligere omtalt byggeplanerne i Ebberød, herunder de protester, som en lokal forældregruppe har haft imod det. En protest som de stod meget alene med i Handicaprådet. I LEV Bladet nr. 1, 2014 udtalte Anne Bonné fra forældreforeningen således: "Da det begyndte at gå op for mig, at det her byggeri ikke er inkluderende, så følte jeg, at det måtte vi jo erkende. Og så ved jeg godt, at der ikke er andre ledige byggegrunde i vores kommune, men det gør vel ikke, at man så skal se bort fra hele inklusionsdelen?"

Sundhedsstyrelsen anbefaler færre NIPT-undersøgelser

Sundhedsstyrelsen arbejder i øjeblikket på nye retningslinjer for fosterdiagnostik. Et udkast fra styrelsen vil betyde, at færre fostre med Downs syndrom og visse andre kromosomsygdomme vil blive diagnosticeret, hvis udkastet bliver til nye retningslinjer.

I Sundhedsstyrelsens udkast begrænses muligheden for at få kromosomtesten NIPT (Non-Invasiv Prænatal Test) nemlig til gravide med høj risiko for kromosom-afvigelser (risiko $\geq 1:300$).

Flere læger kritiserer over for Danske Bioanalytikere, dbio.dk, at mellemrisiko-gruppen (1:300-1:1000) dermed ikke er omfattet. Det betyder, at man årligt ikke får diagnosticeret fem-otte flere tilfælde med Downs syndrom og et lidt lavere ekstra antal af kromosomafvigelserne trisomi 13 og 18.

NIPT tilbydes i dag i alle fem regioner, men der er forskel på til hvem. I tre regioner er NIPT kun til gravide i højrisiko-gruppen ($\geq 1:300$), mens Region Midtjylland tilbyder til gravide i mellemrisiko-gruppen 1.300 til 1.700, og Region Nordjylland til gravide med en risiko på 1.300 til 1:1000. Et af formålene med de nye retningslinjer er, at der skal være et ensartet tilbud i hele landet.

Det Centrale Handicapråd

Råd flytter sammen

Sekretariatene i Frivilligrådet og Det Centrale Handicapråd rykker i løbet af efteråret sammen og har allerede fået fælles chef.

Tidligere boede Det Centrale Handicapråd sammen med Rådet for Socialt Udsatte i Bredgade. Men som led i regeringens beslutning om at flytte statslige arbejdspladser ud i landet rykker de fem ansatte i udsatterådets sekretariat til Rønne. Det skaber plads til Frivilligrådets fire sekretariatsmedarbejdere og frigiver nogle midler, som har været brugt på husleje.

Social- og indenrigsminister Karen Ellemann (V) afviser over for Altinget, at der er tale om en spareøvelse. Tværtimod er tanken at styrke begge råd:

"Som jeg ser det, er det her det modsatte af en spareøvelse. Ved at give rådene en fælles adresse og en fælles sekretariatschef får vi frigivet nogle midler, som kan styrke rådernes faglige arbejde," siger Karen Ellemann til Altinget.

"Jeg har en forventning om, at det vil styrke fagligheden i begge råd at flytte sammen og skabe et fagligt fællesskab, hvor medarbejderne kan inspirere hinanden," siger socialministeren og tilføjer:

"Og så får vi mere ud af at bruge ressourcerne på sekretariatene end på at fyre dem af på husleje."

Naturværket står bag træstol til Dronningen

Brugere og ansatte på aktivitetscentret Naturværket i Hinnerup er vant til at arbejde i træ. Derfor var de helt klar, da de fik opgaven med at lave en træstol til Dronningen i forbindelse med et arrangement i Hinnerup den 7. september.

Stolen er lavet af asketræ og skåret ud i ét stykke. Stammen er cirka 150 år gammel. Stolen stod stå på et podie på torvet i Hinnerup, hvor Dronningens besøg blev rundet af.

Brugerne fra Naturværket var naturligvis med til festlighederne i Hinnerup, hvor de havde fået plads lige foran Dronningens podie – på bænke, som de selv havde lavet.

Kommunekredse

LANDSFORENINGEN LEV

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSKONTOR:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup
Telefon: 3635 9696
E-mail: lev@lev.dk
Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-15.00
Fredag: 9.00-13.00
Bankkonti i AL-Bank:
5332 0245153 (gaver og bidrag)
5323 0382733 (kontingenter m.v.)

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen
Tlf. 4016 8044
e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Tonny Mortensen
Tlf. 2168 6273
e-mail: tm@lev.dk

LEV BLADET:

Nr. 6/65. årgang 2016
ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt
Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International
NSR – Nordisk Samarbejdsråd

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen, Sytter Kristensen,
Jeppe Sørensen, Hans Andersen,
Lars Ege, Thomas Gruber,
Thomas Holberg

FORSIDEFOTO:

Anita Graversen

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup
Telefon: 3635 9696
Telefax: 3635 9697
E-mail: redaktion@lev.dk
Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigvis LEVs holdninger.

DEADLINE:

Deadline for LEV 7 er den 14. oktober.
Bladet udkommer medio november.

ANNONCEKSPEDITION:

FL Reklame
Damgårdsvej 46, Gram
8660 Skanderborg
Tel. 8793 3788
Email: fl@flreklame.dk

OPLAG:

8.000 stk.

LAYOUT OG TRYK:

Synergi Reklamebureau Webbureau

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag: 10.00-12.00.
Ring på tlf. 8038 0888.
LEV betaler samtalen.
E-mail: raadgivning@lev.dk

MANGLENDE LEVERING AF BLAD:

Hvis du ikke har modtaget
LEV Bladet så send en mail til
info@portopartner.dk. De vil sørge
for, at bladet bliver eftersendt til dig.

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen
Tlf. 6445 1562
e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Billund

Mette Andersen
Tlf. 2870 3091
e-mail: flintemarken@gmail.com

Bornholm

Henrik Stilling
Tlf. 2617 0829
e-mail: hstilling@gmail.com

Djursland

Per Sørensen
Tlf. 8639 4881
email: sorensen.ahorn6@mail.tele.dk

Dragør/Tårnby

Tina Greve
Tlf. 6071 4705
e-mail: tina-greve@hotmail.com

Egedal

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Dorthe Højriis Thomsen
Tlf. 5230 8771
e-mail: dhtprivat@mail.dk

Favrskov/Skanderborg

Lone Thykær
Tlf. 8691 1070
e-mail: levesbjergfano@gmail.com

Faxe/Vordingborg/Stevns

Winnie Lindner Pedersen
Tlf. 2945 8313
e-mail: winnie_lindner@mail.tele.dk

Fredensborg/Hørsholm/Rudersdal

Flemming Sundt
Tlf. 4586 1707
e-mail: flemmingsundt@gmail.com

Frederiksberg

Kirsten Bartroff
Tlf. 3871 3158
e-mail: kirsten.bartroff@kreds.lev.dk

Furesø

Sine Holm
Tlf. 4498 4454
e-mail: sine.holm@biomerieux.com

Fåborg-Midtfyn/Ærø

Ulla Stick
Tlf. 6268 1987
e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Jens Christian Pedersen
Tlf. 3968 2056
e-mail: jcpedersen@gmail.com

Gladsaxe

Alice Rasmussen (kontaktperson)
Tlf. 3969 5852
e-mail: alice.rasmus@webspeed.dk

Greve

Allan Jørgensen
Tlf. 4390 8963
e-mail: allan_joergensen@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen
Tlf. 7484 1665
e-mail: solvej1954@gmail.com

Hedensted/Horsens

Dorrit S. Haulrich
Tlf. 7589 7919
e-mail: dokinira@hotmail.com

Helsingør

Jacob Svendsen
Tlf. 4922 6162
e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Malene Hyldekrog
Tlf. 2467 3179
e-mail: malene@hyldekrog.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann
Tlf. 4826 1050
e-mail: dkann@dadlnet.dk

Holbæk

Morten Løvschall
Tlf. 5128 3917
e-mail: morten@lovschall.name

Høje Taastrup

Erik Petersen
Tlf. 2211 3430
e-mail: svane1@post11.tele.dk

Kalundborg

Søren Hansen
Tlf. 5950 7416
e-mail: sdh@dbmail.dk

Kerteminde

Laurits Nielsen
Tlf. 6534 1509
e-mail: lauhed1@gmail.com

Kolding

Inge Stausholm
Tlf. 7553 1320
e-mail: inge@istausholm.dk

København

Danielle Pröschild
Tlf. 4013 7016
e-mail: danielle@proschild.dk

Køge

Claus Nielsen
Tlf. 5628 3428
e-mail: claus.e.nielsen@gmail.com

Lolland-Falster

Kari Nordeide
e-mail: kari.nordeide@gmail.com

Morsø

Lone Øst
Tlf. 9776 4698
e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg

Ole Skovsbøll
Tlf. 4029 6097
e-mail: skovsboell@hotmail.com

Odder/Samsø

Tom Møller Jensen
Tlf. 3020 9133
e-mail: tom.m.jensen@gmail.com

Odense

Ib Poulsen
Tlf. 5386 1402
e-mail: ib.poulsen@gmail.com

Odsherred

Dorthe Pedersen
Tlf. 2120 8284
e-mail: dorthe.pedersen@hotmail.com

Randers

Preben Schmidt
Tlf. 8640 2217
e-mail: preben@achtonschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: lev.ringsted@gmail.com

Roskilde/Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 6172 0976
e-mail: bohism29@gmail.com

Rødovre

Tom Olsen
Tlf. 2021 3651
e-mail: tom-riechmann@post.tele.dk

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: anderschristensen1976@gmail.com

Skive

Jørn Bruun
Tlf. 3023 5517
e-mail: bruun.skive@youmail.dk

Slagelse/Sorø

Gitte Larsen
Tlf. 2853 1309
e-mail: gla@attheweb.dk

Solrød

Carsten Wærens
Tlf. 5614 4125
e-mail: waerens@webspeed.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Finn Schmidt (kontaktperson)
Tlf. 2532 0805
e-mail: fluefinn43@gmail.com

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ole Lennart
Tlf. 2170 0359
e-mail: familien-lennart@mail.dk

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Marie Sørensen
Tlf. 2176 3921
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Vendsyssel

Fridolin Laager
Tlf. 6146 8087
e-mail: laagerf@gmail.com

Vestegnen

Niels Tobiasen
Tlf. 2420 1624
email: lev.vestegnen@kreds.lev.dk

Vestjylland

Kurt Veise
Tlf. 6140 9025
e-mail: kurt.veise@lev-vestjylland.dk

Viborg

Susanne B. Andersen
Tlf. 2822 0596
e-mail: susannebandersen5@gmail.com

Aabenraa

Calle Bork Thams
e-mail: callethams@gmail.com

Aalborg/Himmerland

Anders Hind
e-mail: hindanders@gmail.com

Aarhus

Anni Sørensen
Tlf. 2628 3083
e-mail: anni.soerensen6@skolekom.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Lene S. Kongpetsak
Tlf. 5380 0284
e-mail: lenesommer@kongpetsak.dk
www.angelman.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.ddbf.info

Dansk Forening for

Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tsdanmark.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 4634 1546
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Handicappede børn og unge uden diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: formand@hbud.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Karin Kirkedal Hansen
Tlf. 7569 5559
e-mail: kirkedal.hansen@jafnet.dk
www.rubinstein-taybisyndrom.dk

UniqueDanmark

Brian Schack
e-mail: formand@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Thomas Bjerg Mikkelsen
Tlf. 8741 0138
e-mail: formand@k-h.dk
www.k-h.dk

Smith-Magenis Syndrom Forening

Charlotte Munk
Tlf. 2072 0817
e-mail: skovager9@gmail.com
www.smith-magenis.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Karina Rhiger
Tlf. 2870 4868
e-mail: formand@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Eva Bryld
Tlf. 2349 0317
e-mail: formand@fragiltx.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Mette Grentoft
Tlf. 2261 2760
e-mail: mettegreentoft@gmail.com
www.williams-syndrom.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Jytte Helgogaard
Tlf. 2167 1299
e-mail: jyttehelgogaard@tdcadsl.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotosyndrom.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Martin Jagd Nielsen
Tlf. 2170 3314
e-mail: martin@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lars Gjermandsen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

Copyright:

LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.

Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 1903-7937

TÆNK ANDERLEDES

SPAR BÅDE TID OG PENGE PÅ DIT FORENINGSBLAD

Mangler du et foreningsblad, eller har du allerede ansvaret for et, kan vi tilbyde at løfte opgaven med produktionen. Et foreningsblad er ofte det vigtigste bindeled mellem forening og medlemmer.

Vi har mange års erfaring i produktion af foreningsblade, og kan være behjælpelige med layout, tryk, distribution og eventuelt annoncesalg til hel eller delvis finansiering af bladet.

Vi kan også altid give et godt tilbud på dine øvrige trykopgaver, f.eks. programmer, billetter, plakater, flyers og visitkort.

Kontakt os for en uforpligtende snak, vi deler gerne ud af vores erfaring...

FL Reklame · Agerbakken 21 · 8362 Hørning · fl@flreklame.dk · t. +45 7022 1870

KARISE EFTERSKOLE www.kariseefterskole.dk

For elever med særlige læringsforudsætninger

KARISEUDDANNELSEN www.kariseuddannelsen.dk

STU - Helhedsorienteret særlig tilrettelagt uddannelse

FORKANTEN www.forkanten.dk

Et inkluderende botilbud

KULTURHUSET LEOPOLD www.kulturhusetleopold.dk

Beskæftigelses tilbud - Socialøkonomisk virksomhed

FLOW

& HELHEDSPÆDAGOGIK

Ideen bag "Karisefonden" er, at de 4 institutioner med udgangspunkt i fælles værdigrundlag vil danne rammen om det pædagogiske arbejde, der leder de unge fra efterskolen gennem den særligt tilrettelagte uddannelse, til et aktivt og ligeværdigt voksenliv.

Institutionernes tætte samarbejde og fælles værdigrundlag sikrer et trygt og sammenhængende flow mellem institutionerne og overgangen fra ung til voksen.

en fælles vej
til voksenlivet

JEG ER UNG OG HAR
UDVIKLINGSHÆMNING - KAN
DET OVERHOVEDET LADE SIG
GØRE, AT JEG FÅR
EN FORSIKRING?

JEG BOR I ET
BOFÆLLESSKAB, ER DET
SÅ MULIGT AT FÅ EN
FORSIKRING, DER IKKE KOSTER
FOR MEGET?

JEG HAR ET HANDICAP,
SÅ DERFOR ER DER INGEN
FORSIKRINGSSELSKABER, DER
VIL FORSIKRE MIG.

NÅR MAN ER
UDVIKLINGSHANDICAPPET,
SÅ HJÆLPER KOMMUNEN DA
MED EN FORSIKRING,
GØR DEN IKKE?

HVAD KAN DER SKE I
MIT LIV, SOM GØR, AT DET
ER NØDVENDIGT, AT JEG
FÅR EN FORSIKRING?

Forsikring

- er det overhovedet noget for mig?

Er dette tanker, du kan nikke
genkendende til?

Så kunne HANDI Forsikrings-
service være en god mulighed
for at få svar på dine spørgs-
mål om forsikring.

Vi tilbyder forskellige
forsikringsmuligheder til
mennesker med udviklings-
hæmning og andre handicap.

Ring til os og hør nærmere.

CODAN **HANDI**
Forsikringservice

HANDI Forsikringservice

Tlf. 3635 9640

(mandag-torsdag kl. 9-15)

Email: handi@lev.dk